

INFORMATIVNA BROŠURA ZA BOSANSKOHERCEGOVAČKE ISELJENIKE

DRŽAVLJANSTVO
BOSNE I HERCEGOVINE

LIČNI DOKUMENTI
CARINSKE OLAKŠICE

ZDRAVSTVENO I
PENZIJSKO - INVALIDSKO
OSIGURANJE

PRIZNAVANJE
INOSTRANIH ŠKOLSKIH
DIPLOMA I
KVALIFIKACIJA

GLASANJE IZVAN
BOSNE I HERCEGOVINE

BOSNA I HERCEGOVINA

Ministarstvo za ljudska prava i
izbjeglice

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Министарство за људска
права и избјеглице

INFORMATIVNA BROŠURA ZA BOSANSKOHERCEGOVAČKE ISELJENIKE

Sektor za iseljeništvo
Sarajevo, 2008. godine

Informativna brošura za bosanskohercegovačke iseljenike

UVODNA RIJEČ

Poštovani čitaoci,

Imam zadovoljstvo predstaviti vam "Informativnu brošuru za bosanskohercegovačke iseljenike", publikaciju Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, namijenjenu svim Bosancima i Hercegovcima izvan granica Bosne i Hercegovine.

Uvažavajući činjenicu da danas u svijetu živi više od jedne trećine sadašnjih stanovnika BiH, od izuzetne je važnosti kontinuirano raditi na poboljšanju komunikacije i informisanja o svim bitnim pitanjima ekonomskog, društvenog i političkog života u BiH, ali i ostvarivanja prava koja vama - iseljenicima pripadaju. To je i jedan od bitnih preduslova za vaše aktivnije učešće i uticaj na događaje u BiH.

Na osnovu dosadašnje saradnje i kontakata sa vama, te na osnovu analize najčešćih pitanja koja nam postavljate, utvrdili smo koja su područja za vas od posebnog interesa, te smo ih ovdje nastojali pobliže i pregledno prikazati u okviru svojevrsnog vodiča po slijedećim oblastima:

- državljanstvo Bosne i Hercegovine;
- lični dokumenti;
- carinske olakšice;
- zdravstveno i penzijsko - invalidsko osiguranje;
- priznavanje inostranih školskih diploma i kvalifikacija;
- glasanje izvan Bosne i Hercegovine;

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH želi da i na ovaj način unaprijedi i olakša vašu komunikaciju sa državnim institucijama u BiH. Cilj nam je da vam se na jednom mjestu pruže informacije o postojećim zakonskim procedurama, a na kraju svake oblasti daju se i podaci za kontakt sa institucijama koje učestvuju u provođenju tih procedura.

Poznato vam je da je BiH nedavno potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa EU, i pred nama je period izazova i velikih reformskih procesa kako bi se što prije prilagodili visokim europskim standardima i ispunili kriterije za članstvo u EU. Naša je obaveza da vam blagovremeno pružamo sve informacije, a posebno one koje se tiču ostvarivanja vaših prava i pružanja kvalitetnih i profesionalnih usluga od strane državnih institucija.

Iskreno se nadam da će te u ovoj publikaciji naći korisne informacije koje će olakšati vašu komunikaciju sa državnim institucijama, a i podstaći uključivanje u ukupni društveni, privredni i kulturni život u BiH.

Koristim i ovu priliku da vas pozovem na intenzivniju saradnju i očekujem prijedloge i sugestije za poboljšanje sadržaja ove publikacije, i unaprijeđenja naše ukupne saradnje.

Srdačno,

Dr. Safet Halilović
Ministar za ljudska prava i izbjeglice BiH

Izdavač:

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine

Za izdavača :

Dr. Safet Halilović

Tekst pripremio :

Sektor za iseljeništvo

Tehnička obrada :

Sektor za iseljeništvo

Štampa :

Tiraž:

500 primjeraka

S A D R Ž A J:

- I. DRŽAVLJANSTVO BOSNE I HERCEGOVINE**
- II. LIČNI DOKUMENTI**
- III. CARINSKE OLAKŠICE**
- IV. ZDRAVSTVENO I PENZIJSKO - INVALIDSKO OSIGURANJE**
- V. PRIZNAVANJE INOSTRANIH ŠKOLSKIH DIPLOMA I KVALIFIKACIJA**
- VI. GLASANJE BH GRAĐANA KOJI ŽIVE IZVAN BOSNE I HERCEGOVINE**
- VII. ADRESAR INSTITUCIJA BiH**

**I DRŽAVLJANSTVO
BOSNE I HERCEGOVINE**

Zakonom o državljanstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 13/99), kao i izmjenama i dopunama Zakona: („Sl.glasnik BiH br. 41/02, 6/03, 14/03, 82/05) uređuje se državljanstvo Bosne i Hercegovine, odnosno uslovi za sticanje i prestanak državljanstva Bosne i Hercegovine.

STICANJE DRŽAVLJANSTVA BIH

Državljanstvo Bosne i Hercegovine stiče se:

1. porijeklom;
2. rođenjem na teritoriji BiH;
3. usvajanjem;
4. putem naturalizacije;
5. putem međunarodnog sporazuma (olakšanom naturalizacijom).

1. Porijeklom stiče državljanstvo Bosne i Hercegovine dijete:

- čija su oba roditelja bili državljani Bosne i Hercegovine u vrijeme rođenja djeteta, bez obzira na mjesto njegovog rođenja;
- čiji je jedan roditelj bio državljanin Bosne i Hercegovine u vrijeme rođenja djeteta i dijete je rođeno na teritoriji BiH;
- čiji je jedan roditelj bio državljanin BiH u vrijeme djetetovog rođenja, a dijete je rođeno u inostranstvu, ako bi ono inače bilo bez državljanstva;
- rođeno u inostranstvu, a čiji je jedan roditelj bio državljanin BiH u vrijeme djetetovog rođenja, pod uslovom da do vremena kada napuni 23 godine:
- bude registrovano u svrhu evidentiranja BiH državljana kod kompetentnih vlasti u BiH u zemlji ili inostranstvu;
- ima stalno mjesto boravka na teritoriji Bosne i Hercegovine.

2. Sticanje državljanstva rođenjem na teritoriji Bosne i Hercegovine

- Državljanstvo Bosne i Hercegovine biće dodijeljeno djetetu koje je rođeno ili nađeno na teritoriji Bosne i Hercegovine i čija su oba roditelja nepoznata ili nepoznatog državljanstva ili bez državljanstva, ili ako je dijete bez državljanstva.

- Pod ovim uslovima dijete će izgubiti državljanstvo Bosne i Hercegovine ako do dobi od 14 godina to dijete putem porijekla dobije državljanstvo druge države.

3. Usvojena djeca

- Dijete mlađe od 18 godina koje je u potpunosti usvojio državljanin Bosne i Hercegovine stiče državljanstvo Bosne i Hercegovine.

4. Sticanje državljanstva naturalizacijom

Stranac koji je podnio zahtjev za sticanje državljanstva Bosne i Hercegovine može steći državljanstvo naturalizacijom ako ispunjava slijedeće uslove:

- da je napunio 18 godina starosti;
- da ima prijavljeno stalno mjesto boravka na teritoriji BiH najmanje 8 godina prije podnošenja zahtjeva;
- da poznaje jedan od jezika ustavotvornih naroda Bosne i Hercegovine;
- da mu nije izrečena mjera bezbjednosti protjerivanja stranaca iz zemlje ili zaštitna mjera udaljivanja stranaca sa teritorije Bosne i Hercegovine i da je ova odluka još uvijek na snazi;
- da nije osuđivan na izdržavanje kazne za krivična djela sa predomišljajem na duže od tri godine u periodu od 8 godina od podnošenja zahtjeva;
- da se odreknu ili na neki drugi način izgube svoje ranije državljanstvo nakon sticanja BiH državljanstva, osim ako je to omogućeno bilateralnim sporazumom između BiH i te države koji je odobrila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine.

5. Sticanje državljanstva olakšanom naturalizacijom

Bračni drug BiH državljanina - stranac, može steći državljanstvo BiH pod slijedecim uslovima:

- da je brak trajao najmanje pet godina prije podnošenja zahtjeva i da još uvijek traje u momentu podnošenja zahtjeva;

Državljanstvo Bosne i Hercegovine

- da se odrekne ili na neki drugi način izgubi svoje ranije državljanstvo nakon sticanja BiH državljanstva, osim ako to nije drugačije riješeno bilateralnim sporazumom između Bosne i Hercegovine i te države koji je odobrila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine.
- da ima stalno mjesto boravka najmanje u posljednje tri godine na teritoriji BiH.

Dijete može steći državljanstvo BiH pod slijedecim uslovima:

- Dijete mlađe od 18 godina čiji je jedan roditelj stekao državljanstvo Bosne i Hercegovine ima pravo da dobije državljanstvo BiH naturalizacijom ako stalno boravi na teritoriji BiH.
- Roditelj koji ima državljanstvo BiH može tražiti sticanje državljanstva BiH u ime maloljetnog djeteta. Ako je dijete starije od 14 godina, zahtijeva se njegov pristanak.

Emigranti, prva i druga generacija potomaka emigranata koji su se vratili u Bosnu i Hercegovinu mogu steći državljanstvo BiH pod slijedecim uslovima:

- da je napunio 18 godina starosti;
- da poznaje jedan od jezika ustavotvornih naroda Bosne i Hercegovine;
- da mu nije izrečena mjera bezbjednosti protjerivanja stranaca iz zemlje ili zaštitna mjera udaljivanja stranaca sa teritorije Bosne i Hercegovine i da je ova odluka još uvijek na snazi;
- da nije osuđivan na izdržavanje kazne za krivična djela sa predomišljajem na duže od tri godine u periodu od 8 godina od podnošenja zahtjeva;

Bračni drug emigranta koji se vratio u Bosnu i Hercegovinu ima pravo na sticanje državljanstva BiH ukoliko:

- je brak trajao najmanje pet godina prije podnošenja zahtjeva i da još uvijek traje u momentu podnošenja zahtjeva;

Državljanstvo Bosne i Hercegovine

- se odrekne ili na neki drugi način izgubi svoje ranije državljanstvo nakon sticanja BiH državljanstva, osim ako to nije drugačije riješeno bilateralnim sporazumom.

Naročiti slučajevi:

Ako se u pojedinačnim slučajevima naturalizacija lica smatra od naročite koristi za Bosnu i Hercegovinu, lice može steći državljanstvo BiH pod slijedecim uslovima:

- da poznaje jedan od jezika ustavotvornih naroda BiH;
- da mu nije izrečena mjera bezbjednosti protjerivanja stranaca iz zemlje ili zaštitna mjera udaljivanja stranaca sa teritorije BiH od strane organa čiji je legalitet uspostavljen Ustavom i da je ova odluka još uvijek na snazi;
- da nije osuđivan na izdržavanje kazne za krivična djela sa predomišljajem na duže od tri godine u periodu od 8 godina od podnošenja zahtjeva;

Napomena: U svim slučajevima zakon propisuje gubitak ranijeg državljanstva licima koja stižu BiH državljanstvo, takvim licima će biti dozvoljeno da i dalje zadrže državljanstvo ranije države gdje god je to omogućeno bilateralnim sporazumom između B i H i te države koji je odobrila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine.

PRESTANAK BIH DRŽAVLJANSTVA

Državljanstvo Bosne i Hercegovine prestaje:

1. po sili zakona,
2. odricanjem,
3. otpustom,
4. oduzimanjem,
5. međunarodnim sporazumom.

1. Prestanak državljanstva po sili zakona

- Državljanstvo Bosne i Hercegovine gubi se dobrovoljnim sticanjem drugog državljanstva, ukoliko se ne određuje drugačije bilateralnim sporazumom zaključenim između Bosne i Hercegovine i te države koji je odobrila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine.
- Državljanstvo Bosne i Hercegovine prestaje djetetu ako nakon potpunog usvajanja stekne državljanstvo druge države.

2. Odricanje

- Građanin koji je napunio 18 godina, koji živi u inostranstvu i ima državljanstvo druge države, ili mu je zagarantovano sticanje državljanstva druge države, ima pravo da se odrekne BiH državljanstva.
- Djetetu koje živi u inostranstvu i ima državljanstvo druge države ili mu je isto zagarantovano prestaje državljanstvo Bosne i Hercegovine odricanjem na zahtjev oba roditelja kojima je državljanstvo Bosne i Hercegovine prestalo odricanjem, ili na zahtjev jednog roditelja kojem je državljanstvo prestalo odricanjem, ako je drugi roditelj mrtav ili je izgubio roditeljsko pravo ili je stranac ili lice bez državljanstva ili na zahtjev usvojioca ako mu je prestalo državljanstvo Bosne i Hercegovine odricanjem. Ako je dijete starije od 14 godina, zahtijeva se njegov pristanak.

Napomena: Odluka o odricanju može biti poništena na zahtjev lica koje je u pitanju, a koje je napustilo BiH, ako to lice nije steklo strano državljanstvo u vremenskom periodu od jedne godine od dana kad je izgubilo državljanstvo BiH odricanjem.

3. Otpust

Licu koje živi na teritoriji Bosne i Hercegovine otpust iz BiH državljanstva može biti odobren ako ispunjava slijedeće uslove:

- da ima 18 godina;
- da se protiv njega ne vodi krivični postupak zbog učinjenog krivičnog djela koje se goni po službenoj dužnosti, ili ako je osuđen na kaznu zatvora u Bosni i Hercegovini, da tu kaznu izdržava;
- da je izmirio sve nužne doprinose, poreze ili druge zakonske obaveze plaćanja utvrđene pravnosnažnim odlukama nadležnih organa;
- da je stekao ili mu je garantovano državljanstvo druge države;
- da je ispunio svoje vojne obaveze.

Djetetu mlađem od 18 godina koje je steklo, ili kojem je zagarantovano sticanje državljanstva druge države, i koje još uvijek živi na teritoriji Bosne i Hercegovine, prestaje državljanstvo otpustom na zahtjev:

- oba roditelja čije je državljanstvo BiH prestalo otpustom. Ako je dijete starije od 14 godina zahtijeva se njegov pristanak.
- jednog roditelja čije je državljanstvo državljanstvo druge države, i koje još uvijek živi na teritoriji lica koje živi na teritoriji Bosne i Hercegovine izgubljeno otpustom, ako drugi roditelj nije živ, ili su mu oduzeta roditeljska prava, ili je stranac ili lice bez državljanstva. Ako je dijete starije od 14 godina zahtijeva se njegov pristanak.
- jednog roditelja, koji izvršava roditeljske dužnosti i čije BiH državljanstvo je izgubljeno otpustom, a drugi roditelj koji je državljanin BiH, se slaže. Ako je dijete starije od 14 godina zahtijeva se njegov pristanak.
- usvojioca ako mu je državljanstvo BiH prestalo otpustom, a odnos između usvojioca i usvojenog djeteta predstavlja odnos potpunog usvojenja.

4. Oduzimanje

Državljanstvo Bosne i Hercegovine može biti oduzeto u sljedećim slučajevima:

- ako je državljanstvo Bosne i Hercegovine stečeno pomoću prevare, lažnih informacija ili skrivanjem bilo koje relevantne činjenice koja se može odnositi na podnosioca zahtjeva,
- kad državljanin Bosne i Hercegovine vrši dobrovoljnu službu u stranim vojnim snagama
- kad je državljanstvo Bosne i Hercegovine stečeno bez ispunjenja uslova predviđenih u sticanju državljanstva naturalizacijom i olakšanom naturalizacijom
- kad je državljanin osuđen pravosnažnom presudom suda u Bosni i Hercegovini, radi preduzimanja radnji kojima se narušavaju ustavni poredak i sigurnost Bosne i Hercegovine, ili kad je osuđen radi članstva u organizaciji koja preduzima takve radnje, pod uslovom da takve radnje ozbiljno štete vitalnim interesima BiH,
- kad je državljanin osuđen pravosnažnom presudom suda u Bosni i Hercegovini za krivično djelo koje ozbiljno štete vitalnim interesima BiH.

Napomena: Državljanstvo se ne može izgubiti ako bi lice koje je u pitanju time ostalo bez državljanstva (apatrid), osim u slučaju ako je državljanstvo Bosne i Hercegovine stečeno pomoću prevare, lažnih informacija ili skrivanjem bilo koje relevantne činjenice.

DVOJNO DRŽAVLJANSTVO I ODRICANJE DRŽAVLJANSTVA BIH

Ustavom BiH i Zakonom o državljanstvu Bosne i Hercegovine utvrđeno je da državljani Bosne i Hercegovine mogu imati i državljanstvo druge države, pod uslovom da postoji zaključen i ratifikovan bilateralni sporazum između BiH i te države kojim se to pitanje uređuje, a koji je odobrila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine.

Zakonom je utvrđeno da državljanin Bosne i Hercegovine koji stekne državljanstvo druge države, gubi državljanstvo BiH, ukoliko to nije drugačije određeno bilateralnim sporazumom između Bosne i Hercegovine i države čije državljanstvo stiče.

Prelazni period za zaključivanje ovih sporazuma je 2012. godina, što znači da do 2013. godine nijedan građanin neće izgubiti državljanstvo BiH, bez obzira da li je stekao državljanstvo neke druge države.

Do sada je BiH zaključila bilateralne sporazume o dvojnog državljanstvu sa Srbijom, Hrvatskom i Kraljevinom Švedskom.

Ministarstvo civilnih poslova BiH je ministarstvo na državnom nivou nadležno za pitanje državljanstva uopšte, a time i dvojnog državljanstva.

Ovo Ministarstvo vodi postupke odricanja i ispisa iz bh državljanstva, te u sklopu toga vodi evidencije o licima koja su se odrekla matičnog državljanstva Bosne i Hercegovine.

DOKUMENTA POTREBNA ZA ODRICANJE IZ DRŽAVLJANSTVA BOSNE I HERCEGOVINE RADI STICANJA DRŽAVLJANSTVA DRUGE DRŽAVE

- Dokaz o posjedovanju državljanstva druge države (uvjerenje o državljanstvu), ili dokaz da mu je zagarantovano sticanje državljanstva druge države;
- Prijava boravka u inostranstvu
- Izvod iz MKR – rodni list - (original)
- Uvjerenje o državljanstvu Bosne i Hercegovine - (original)
- Vjenčani list – samo za lica koja su u braku – (original)
- Presuda o razvodu braka (samo za lica čiji je brak prestao razvodom)
- Ovjerenu kopiju pasoša Bosne i Hercegovine (strana sa slikom ovjerena u ambasadi ili konzulatu, kod notara ili nadležnog organa u Bosni i Hercegovini) ili uvjerenje, odnosno izjavu o neposjedovanju istog
- Važeću ličnu kartu – CIPS izdatu u Bosni i Hercegovini, ili uvjerenje o njenom neposjedovanju koje izdaje PU prema prebivalištu podnosioca zahtjeva

Državljanstvo Bosne i Hercegovine

- Za malodobnu djecu, pored izjave odricanju, potrebna je izjava o saglasnosti oba roditelja, a za djecu stariju od 14 godina i njihova izjava o saglasnosti za prestanak državljanstva – izjave ovjerene kod nadležnih organa
- Ako je drugi roditelj stranac, za njega se prilaže uvjerenje o državljanstvu druge države, a ako je roditelj umro prilaže se izvod iz matične knjige umrlih
- Uplatnica od 200 KM za lica koja imaju, odnosno stiču državljanstvo država nastalih raspadom bivše SFRJ po predmetu, a za lica koja imaju odnosno stiču državljanstvo drugih država uplatnicu od 800 KM administrativne takse po zahtjevu

Pod rednim brojem 1. i 2. dokumente treba prevesti na jezik u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini (kod ovlaštenog susdskog prevodioca u Bosni i Hercegovini ili kod notara u inostranstvu)

Detaljne informacije o propisima, primjeni međunarodnih ugovora u oblasti državljanstva - sticanja i odricanja državljanstva BiH mogu se dobiti u nadležnim ministarstvima, na adresi:

MINISTARSTVO CIVILNIH POSLOVA BOSNE I HERCEGOVINE

Trg Bosne i Hercegovine Br. 1. 71000 Sarajevo Bosna i Hercegovina
www.mcp.gov.ba
Tel: **++387 33 221 073**; Fax: **++387 33 212 927**,

MINISTARSTVO UPRAVE I LOKALNE SAMOUPRAVE RS

Trg Republike Srpske br. 1; 78000 Banja Luka

Tel: **++387 51 339-545** muls@muls.vladars.net www.vladars.net

FEDERALNO MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA

Sektor za upravne poslove

Mehmeda Spaha 7. 71000 Sarajevo
tel. **++387 33 280-020**, pravni@fmup.gov.ba www.fmup.gov.ba

II LIČNI/OSOBNI DOKUMENTI

PUTNE ISPRAVE

Putne isprave državljanima BiH izdaju, pod uslovima i na način propisan Zakonom o putnim ispravama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ br. 4/97, 1/99, 9/99, 27/00, 32/00, 19/01 i 47/04):

- Nadležni organi u entitetima i Brčko Distriktu,
- Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine,
- Diplomatska ili konzularna predstavništva Bosne i Hercegovine, državljanima koji borave u inostranstvu tri mjeseca ili duže, ili koji borave kraće od tri mjeseca ukoliko im je rok važenja putne isprave istekao, te ukoliko je putna isprava uništena, oštećena, ukradena ili izgubljena.

Pasoš je javna isprava na osnovu koje se utvrđuje identitet i državljanstvo nosioca. Izdaje se s rokom važenja od 5 godina, a za djecu do 16 godina starosti s rokom važenja od 2 godine.

Putni list je privremena isprava s rokom važenja od 20 dana (od dana izdavanja), izdaje se licima koja su izgubila ili im je oštećen važeći pasoš Bosne i Hercegovine i koristi se za jednokratno putovanje u Bosnu i Hercegovinu.

Izdavanje novog pasoša/putovnice

Za izdavanje novog pasoša potrebno je priložiti:

- Zahtjev za izdavanje pasoša
- Fotografiju dimenzije 4,5x3,5
- Uvjerenje o državljanstvu (ukoliko je lice rođeno van teritorije BiH)
- Ličnu kartu
- Dokaz o uplati naknade za izdavanje pasoša/putovnice (uplatnica)

Za izdavanje pasoša/putovnice za maloljetno lice/osobu potrebno je priložiti:

- Zahtjev za izdavanje pasoša/putovnice
- Fotografiju dimenzije 4,5x3,5 (noviju fotografiju)
- Izvod iz matične knjige rođenih

- Uvjerenje o državljanstvu (ako je dijete rođeno van teritorije BiH)
- Prijavu prebivališta djeteta
- Saglasnost oba roditelja
- ako je dijete bez jednog roditelja - izvod iz matične knjige umrlih
- ako je dijete bez oba roditelja - saglasnost staratelja
- ako je jedan roditelj spriječen da potpiše saglasnost na zahtjevu, može dostaviti pismenu saglasnost potpisanu i ovjerenu kod nadležnog organa

Zamjena pasoša

Za zamjenu pasoša/putovnice potrebno je priložiti:

- Zahtjev za izdavanje pasoša/putovnice
- Fotografiju dimenzije 4,5x3,5
- Uvjerenje o državljanstvu (ukoliko je lice rođeno van teritorije BiH)
- Ličnu/osobnu kartu/iskaznicu
- Dokaz o uplati naknade za izdavanje pasoša/putovnice (uplatnica)

Ukoliko lice želi izvaditi pasoš/putovnicu prije isteka važenja pasoša/putovnice potrebno je da napiše izjavu i navede razloge zbog kojih želi da izvadi novi pasoš/putovnicu.

U slučaju gubljenja ili krađe pasoša/putovnice potrebno je priložiti:

- Potvrdu o gubljenju ili krađi pasoša/putovnice (potvrdu izdaje Policijska stanica gdje je prijavljeno gubljenje pasoša/putovnice)
- Uplatnicu o proglašenju pasoša/putovnice nevažećim (uplaćuje se na račun Službenog glasnika na šalteru pošte)

IZDAVANJE PUTNIH ISPRAVA U DKP

Lica koja podnose zahtjev za izdavanje putne isprave, a posjeduju važeći pasoš BiH dužna su priložiti sljedeće dokumente:

- pasoš BiH (entitetski ili jedinstveni) koji se mijenja;

- važeću vizu;
- jednu fotografiju (veličine 3.5 cm x 4,5 cm).

Zahtjev za izdavanje pasoša

Produženje putne isprave – pasoša se ne vrši, već se izdaje nova putna isprava. Zahtjev za izdavanje putne isprave BiH podnosi se lično, a uz zahtjev je potrebno priložiti slijedeća dokumenta:

- Pasoš koji se mijenja,
- Važeću boravišnu vizu,
- Jedna fotografija novijeg datuma (ne iz automata).

Napomena:

1. Sve osobe koje su rođene u inostranstvu, a državljani su BiH porijeklom po jednom ili oba roditelja, ili su državljanstvo BiH stekli naturalizacijom (primljena u državljanstvo BiH), dužne su uz postojeći pasoš, prilikom podnošenja zahtjeva priložiti i originalno uvjerenje o državljanstvu Bosne i Hercegovine koje ne smije biti starije od 6 mjeseci.

2. Osobe koje su rođene u jednoj od bivših republika bivše SFRJ, a koje su na dan 06. april 1992. godine imale prebivalište u BiH, stiču pravo na državljanstvo BiH po sili zakona, s tim da moraju, ukoliko to do danas nisu učinile, izvršiti naknadni upis u (Matičnu knjigu rođenih - MKR) sa upisom činjenice bh državljanstva.

Osobe koje ne posjeduju važeći pasoš, dužne su predočiti slijedeća dokumenta u originalu:

- Identifikacioni dokumenat sa slikom (po mogućnosti stari - raniji pasoš ili ličnu kartu),
- Originalno uvjerenje o državljanstvu Bosne i Hercegovine, ne starije od 6 mjeseci,
- Originalan Izvod iz matične knjige rođenih iz Bosne i Hercegovine, ne stariji od 6 mjeseci,
- Dokaz o određenom JMBG (potvrda CIPS-a ili upisan JMBG na IMKR ili uvjerenju o državljanstvu),
- Važeću boravišnu vizu,
- Jednu fotografiju novijeg datuma,

Taksa za putnu ispravu plaća se prilikom podnošenja zahtjeva. Nemože se plaćati u gotovini, već bankovnom karticom ili putem banke. U slučaju poštanske dostave putne isprave plaća se i naknada za poštanske usluge.

PASOŠ ZA DIJETE

Prilikom podnošenja zahtjeva za pasoš za dijete oba roditelja kao i samo dijete, koje je starije od 2 godine, dužni su lično podnijeti zahtjev u prostorijama DKP-a.

Ukoliko je jedan od roditelja spriječen, potrebno je priložiti njegovu punomoć ovjerenu od strane nadležnih organa (notar, opština, sud i slično), kao i original važeće putne isprave, ili ovjerenu fotokopiju iste.

Ukoliko se dijete nalazi pod starateljstvom, potrebno je priložiti dokaz nadležnog organa iz BiH o starateljstvu.

Lica koja su napunila 16. godinu života, dobijaju putnu ispravu sa rokom važenja na 5 godina. Djeci do navršene 16. godine života se izdaje putna isprava - pasoš sa rokom važenja od dvije godine.

U cilju podnošenja zahtjeva za zamjenu putne isprave - pasoša za dijete, neophodno je uz zahtjev priložiti slijedeća dokumenta u originalu:

- Putnu ispravu djeteta – pasoš koji se mijenja
- pasoše oba roditelja,
- izvod iz matične knjige rođenih izdat u Matičnom uredu u BiH, ne stariji od 6 mjeseci,
- uvjerenje o državljanstvu BiH ne starije od 6 mjeseci, ukoliko je dijete rođeno izvan BiH,
- dokaz o određenom JMBG,
- važeća boravišna viza,
- jedna fotografija novijeg datuma.

Prijevremena zamjena pasoša

- osobama koje su promjenile prezime prilikom sklapanja braka,
- iz razloga promjene imena ili prezimena putem odgovarajućeg postupka vođenog u BiH,
- radi oštećenja putne isprave i sl.

Za podnošenje zahtjeva za izdavanje putne isprave nakon promjene prezimena sklapanjem braka potrebno je prethodno izvršiti prijavu zaključenja braka u Matičnom uredu u BiH. Tek nakon izvršene prijave u BiH, moguće je podnijeti zahtjev za izdavanje pasoša.

Uz zahtjev je potrebno priložiti i slijedeća dokumenta:

- Pasoš koji se mijenja,
- Izvod iz matične knjige vjenčanih ili izvod iz matične knjige rođenih sa evidentiranim brakom,
- Važeća boravišna viza,
- Jedna fotografija novijeg datuma.

Napomena:

Sve osobe koje nisu rođene na teritoriji Bosne i Hercegovine, dužne su prilikom podnošenja zahtjeva predložiti uvjerenje o državljanstvu Bosne i Hercegovine u originalu.

Osobe koje su promijenile ime ili prezime ili i ime i prezime odgovarajućim postupkom vođenim putem organa unutrašnjih poslova u BiH prilažu slijedeća dokumenta:

- Pasoš koji se mijenja,
- Originalan izvod iz matične knjige rođenih iz BiH, ne starije od 6 mjeseci sa upisanom činjenicom promjene ličnih podataka, ili rješenje organa MUP-a BiH o promjeni imena,
- Važeća boravišna viza,
- Jedna fotografija novijeg datuma.

Taksa za putnu ispravu sa poštarinom iznosi 125 € i plaća se prilikom podnošenja zahtjeva. Nemože se plaćati u gotovini, već bankovnom karticom ili putem banke.

Za osobe, koje su u posjedu vize "Duldung", pod uslovom da primaju socijalnu pomoć (što dokazuju potvrdom ne starijom od mjesec dana) naplaćuje se izbjeglička taksa u iznosu od 74 €.

Osobe kojima je putna isprava na bilo koji način oštećena (poderana, izbljedita, nepažnjom došla u dodir sa vodom ili drugim tečnim tvarima), i putna isprava čije su stranice od čestih prelazaka granica u potpunosti popunjena graničnim pečatima i time iskorištena i sl., imaju pravo na prijevremenu zamjenu putne isprave. U cilju zamjene potrebno je priložiti sva dokumenta i izvršiti uplatu propisane tackom 1.

Zahtjev za izdavanje pasoša zbog gubitka ili krađe (duplikat- pasoša)

Ukoliko je putna isprava ukradena/ izgubljena, potrebno je prije svega prijaviti krađu/ gubitak putne isprave nadležnim policijskim organima ili uredima za strance po mjestu gubitka pasoša, dobiti od njih potvrdu o prijavi krađe/ gubitka, po mogućnosti sa navedenim podacima o broju, datumu i mjestu izdavanja putne isprave. Nakon dobijanja potvrde o prijavi krađe, podnosi se zahtjev za izdavanje pasoša i uz ovu potvrdu prilažu slijedeća dokumenta:

- identifikacioni dokumenat sa slikom iz Bosne i Hercegovine (stara/poništena putna isprava, lična karta i dr.)
- originalno uvjerenje o državljanstvu ne starije od 6 mjeseci, za lica koja su rođena izvan BiH
- originalan izvod iz matične knjige rođenih ne stariji od 6 mjeseci, za djecu do 18 godina starosti
- dokaz o određenom JMBG (potvrda CIPS-a ili upisan JMBG na IMKR ili uvjerenju o državljanstvu),
- važeća boravišna viza,
- jedna fotografija novijeg datuma,
- po mogućnosti ovjerena fotokopija izgubljene /ukradene putne isprave.

IZDAVANJE PUTNOG LISTA

Putni list se izdaje isključivo u slučaju krađe ili gubitka putne isprave ili na zahtjev nadležnog organa osobama koje nemaju regulisan boravak.

Nakon prijave nestanka, DKP će pasoš rješenjem proglasiti nevažećim. Jedan primjerak ovog rješenja uručuje se stranci, a jedan radi oglašavanja putne isprave nevažećom prosljeđuje Službenom glasniku BiH.

Shodno zakonskim propisima u putni list se ne može vršiti upis, već se izdaje svakoj osobi ponaosob, bez obzira da li se radilo o članovima iste porodice ili ne.

Putni list se izdaje sa rokom važenja koji je potreban za povratak u Bosnu i Hercegovinu, a najduže do 20 dana.

Prilikom ličnog predavanja zahtjeva za izdavanje putnog lista u DKP-u neophodno je predočiti slijedeća dokumenta:

- Potvrdu o prijavi gubitka ili krađe pasoša izdatu od strane nadležnog organa za poslove policije ili ureda za strance,
- Identifikacioni dokument (lična karta ili drugi identifikacioni dokument)
- Dvije fotografije novijeg datuma,

Zahtjev za izdavanje putnog lista za malodobna lica podnose njihovi roditelji / staratelji uz predočenje svojih pasoša. Staratelji osim pasoša dostavljaju odgovarajući dokument o starateljstvu izdat od nadležnog organa iz BiH i izvod iz matične knjige rođenih (radi utvrđivanja identiteta roditelja).

Ovlašteno lice DKP-a može zahtjevati i predočenje drugih dokumenata ili isprava, koje ocjeni za potrebnim.

Taksa za izdavanje putnog lista iznosi 27 € i plaća se prilikom podnošenja zahtjeva. Ne može se plaćati u gotovini, već bankovnom karticom ili putem banke.

IZDAVANJE SPROVODNICE

Zahtjev za izdavanje sprovodnice radi prenosa posmrtnih ostataka (tijela ili urne) državljanina BiH podnosi rodbina preminulog ili predstavnik pogrebnog preduzeća koji je opunomoćen od strane porodice umrlog.

Punomoć treba biti ovjerena kod organa BiH ili zemlje domaćina. Također, podnose se i slijedeća dokumenta:

- Putna isprava umrlog lica,
- Ukoliko umrla osoba nije bila u posjedu putne isprave BiH, potrebno je kao dokaz o bosansko-hercegovačkom državljanstvu priložiti uvjerenje o državljanstvu,
- internacionalni izvod iz matične knjige umrlih, koje izdaje nadležni matični ured,
- Potvrda od ljekara mrtvozornika koji je ustanovio smrt,
- Potvrdu o obezbjeđenom grobnom mjestu u BiH,
- Podaci o vozilu, vozaču, i mjestu prelaska granice u BiH.

NAPOMENA :

Ukoliko je uzrok smrti umrle osobe bila zarazna bolest, potrebno je obavezno priložiti odgovarajući dokument ljekara sa dijagnozom uzroka smrti na latinskom jeziku.

Obzirom da je u ovom slučaju neophodno tražiti saglasnost nadležnog organa iz BiH za izdavanje sprovodnice, sprovodnica u ovim slučajevima neće se izdati dok DKP za to ne dobije odgovarajuću saglasnost iz BiH. Stim u vezi preporučuje se da se planiranje transporta umrlog lica obavezno prethodno dogovara sa ovlaštenim licima DKP i da se zahtjev podnese blagovremeno.

Saglasnost od nadležnih tijela iz BiH se mora tražiti i za prenos posmrtnih ostataka lica koje je bilo sahranjeno (ekshumacija), tako da se i u ovom slučaju sprovodnica neće izdati dok se saglasnost ne pribavi.

U BiH je moguće sahraniti i lice koje nije državljanin BiH (npr. bračni drug ili roditelj koji je stranac), a sprovodnica se također izdaje nakon pribavljanja odgovarajuće saglasnosti iz BiH i uz prilaganje gore navedenih dokumenata.

Taksa za izdavanje sprovodnice plaća se prilikom podnošenja zahtjeva. Nemože se plaćati u gotovini, već bankovnom karticom ili putem banke.

PREBIVALIŠTE I BORAVIŠTE

Prijavljivanje i odjavljivanje prebivališta, kao i adrese stanovanja obavezno je za sve državljane.

Državljeni mogu prijaviti samo jedno prebivalište na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Prijavljivanje i odjavljivanje prebivališta i boravišta vrši lice koje se prijavljuje odnosno koje se odjavljuje ili ovlašteni zakonski zastupnik, a za maloljetno lice vrši roditelj, staratelj, odnosno organ starateljstva.

Državljanin nije dužan da se lično odjavi u prethodnom mjestu prebivališta ili boravišta.

Odjavu će izvršiti službeno lice u prethodnom mjestu prebivališta i boravišta.

Za prijavu prebivališta/boravišta i promjenu adrese stana potrebno je dostaviti:

- Zahtjev za prijavu prebivališta/boravišta i promjene adrese stana (podnosi se na obrascu PBA-1)
- Ličnu kartu/Osobnu iskaznicu ili drugi dokaz identiteta (za maloljetno lice rodni list ili drugi dokaz o identitetu)

Za prijavljivanje i odjavljivanje prebivališta i boravišta kao i promjene adrese stanovanja na plaća se taksa.

Državljanin koji se stalno nastani u inostranstvu ili koji u inostranstvu boravi duže od jedne godine odjavljuje svoje prebivalište u Bosne i Hercegovine putem Diplomatsko - konzularnih predstavništava u zemlji u koju se stalno nastanio.

Ako državljani ne namjerava da se stalno nastani u zemlji u kojoj trenutno boravi nije dužan odjaviti prebivalište u Bosni i Hercegovini.

JEDINSTVENI MATIČNI BROJ

JMB za građane rođene u Bosni i Hercegovini dodjeljuje nadležni organ po službenoj dužnosti po mjestu rođenja u kojem je upisan u Matičnu knjigu rođenih u Bosni i Hercegovini.

Nadležni organ je dužan da djetetu dodjeli JMB u roku od 15 dana od dana upisa u Matične knjige rođenih.

Državljaninu se samo dodjeljuje jedan JMB. JMB se može dodjeliti samo jednoj osobi.

Ako dvije ili više osoba imaju isti JMB, nadležni organ odnosno organi poništavaju sve JMB osim prvog dodjeljenog i upisanog u bazu CIPS-a.

LIČNA KARTA/OSOBNA ISKAZNICA

Lična karta/Osobna iskaznica je javna isprava kojom se dokazuje identitet, činjenica mjesta i datuma rođenja, prebivališta odnosno boravišta za raseljenu osobu i državljanstva Bosne i Hercegovine i Hercegovine.

Državljeni Bosne i Hercegovine mogu koristiti ličnu kartu/osobnu iskaznicu za prelazak državne granice u određenim okolnostima i pod uslovima utvrđenim bilateralnim sporazumima između Bosne i Hercegovine i druge države.

Nova lična karta

Za izdavanje lične karte prvi put državljaniu Bosne i Hercegovine potrebno je:

- Zahtjev za izdavanje, odnosno zamjenu lične karte (podnosi se na obrascu K-OI-1)
- Dokaz o identitetu (izvod iz Matične knjige rođenih)
- Dokaz o državljanstvu (uvjerenje o državljanstvu Bosne i Hercegovine)
- Dokaz o uplati naknade za izdavanje lične karte (uplatnica)

Napomena: Dokazi uz zahtjev za izdavanje lične karte moraju biti priloženi u originalu ili ovjerenj o kopiji ne stariji od 6 mjeseci.

Ako državljaninu nije ranije izdata lična karta, dužan je da podnese zahtjev za izdavanje lične karte u roku od 60 dana nakon što navrší 18 godina života ili 60 dana nakon što se stalno nastani u Bosni i Hercegovini, ako je navršio 18 godina života.

Lična karta se može izdati i državljaninu starijem od 15, a mlađem od 18 godina života, koji ima prebivalište u Bosni i Hercegovini.

Zamjena lične karte

Lična karta se mora zamjeniti:

- ako je istekao rok njenog važenja;
- u slučaju promjene prebivališta (ili promjene boravišta kod raseljenog lica);
- ako je došlo do promjene podataka koji su o imaocu lične karte/osobne iskaznice navedeni u ličnoj karti/osobnoj iskaznici;
- ako je podatak u ličnoj karti netačan ili pogrešno upisan;
- ako je lična karta/osobna iskaznica oštećena ili iz drugih razloga podaci nisu čitljivi u tolikoj mjeri da lična karta/osobna iskaznica ne može služiti svojoj namjeni;
- kada je izgled imaoca lične karte/osobne iskaznice toliko izmjenjen da više na odgovara fotografiji na ličnoj karti/osobnoj iskaznici.

Za zamjenu lične karte/osobne iskaznice potrebno je priložiti:

- zahtjev za zamjenu lične karte/osobne iskaznice
- ranije izdatu ličnu kartu/osobnu iskaznicu (ukoliko nema identitet se dokazuje javnom ispravom sa fotografijom ili izvodom iz matične knjige rođenih i uvjerenjem o državljanstvu BiH)
- dokaz o uplati naknade za zamjenu lične karte/osobne iskaznice (uplatnica)
- lice koje je rođeno na teritoriji Bosne i Hercegovine uz ranije izdatu ličnu kartu/osobnu iskaznicu dužno je priložiti i dokaz o državljanstvu (izvod iz Knjige državljana)

U slučaju da se izgubi lična karta/osobna iskaznica potrebno je priložiti:

- zahtjev za izdavanje, odnosno zamjenu lične karte/osobne iskaznice
- dokaz o identitetu (izvod iz Matične knjige rođenih)
- dokaz o državljanstvu (uvjerenje o državljanstvu Bosne i Hercegovine)
- izvještaj policije o gubitku lične karte/osobne iskaznice
- dokaz da je gubitak lične karte/osobne iskaznice objavljen u Službenom glasniku BiH, entiteta ili Brčko Distrikta
- dokaz o uplati naknade za zamjenu (uplatnica)

VOZAČKA DOZVOLA

Nova vozačka dozvola

Za izdavanje vozačke dozvole potrebno je priložiti:

- uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti lica za upravljanje motornim vozilom one kategorije ili potkategorije za koje se traži vozačka dozvola (uvjerenje ne može biti starije od 6 mjeseci)
- uvjerenje o položenom vozačkom ispitu za upravljanje motornim vozilom one kategorije ili potkategorije za koju se traži izdavanje vozačke dozvole
- dokaz o uplati naknade za obrazac vozačke dozvole (uplatnica)

Obnova vozačke dozvole

Za zamjenu vozačke dozvole potrebno je priložiti:

- zahtjev za zamjenu vozačke dozvole
- ranije izdatu vozačku dozvolu
- dokaz o uplati naknade za izdavanje vozačke dozvole (uplatnica)
- u slučaju nestanka vozačke dozvole podnosilac zahtjeva prilaže:

Lični/osobni dokumenti

- potvrdu nadležnog organa o prijavi nestanka vozačke dozvole (gubitka ili krađe)
- dokaz o izvršenoj objavi nevažećom vozačke dozvole u Službenom glasniku
- dokaz o uplati naknade za izdavanje vozačke dozvole (uplatnica)

Izmjena vozačke dozvole

U slučajevima upisa nove kategorije ili potkategorije, promjene bilo kojeg podatka sadržanog u vozačkoj dozvoli te u slučaju njenog oštećenja ili dotrajalosti potrebno je priložiti:

- zahtjev za zamjenu vozačke dozvole
- ranije izdatu vozačku dozvolu
- dokaz o uplati propisane naknade za izdavanje nove vozačke dozvole (uplatnica)

Međunarodna vozačka

Međunarodnu vozačku dozvolu izdaje Auto Moto društvo Bosne i Hercegovine.

REGISTRACIJA VOZILA

Prva registracija

Za registraciju motornog vozila potrebno je priložiti:

- zahtjev za registraciju vozila;
- potvrdu o tehničkom pregledu vozila;
- dokaz o vlasništvu (račun o kupovini vozila, kupoprodajni ugovor, darovni ugovor, zapisnik o licitaciji i drugi valjan dokaz kojim se dokazuje vlasništvo);
- za vozila ranije registrovana u inostranstvu prilaže se i dokaz o vlasništvu s dokazom o odjavi vozila u inostranstvu;
- dokaz o izvršenim obavezama propisanim Zakonom i propisima donesenim na osnovu Zakona, a koje su u vezi sa upotrebom vozila;

Lični/osobni dokumenti

- dokaz o uplati propisanih naknada za obrasce i registarske tablice koji se izdaju prilikom registracije vozila;
- dokaz o tehničkoj ispravnosti vozila i rješenje o ispunjavanju tehničko-eksploatacionih uslova obavljanja djelatnosti za koju se isto koristi, kao i potvrdu o ispitivanju i certifikat ako je vozilo pojedinačno proizvedeno ili prepravljeno, koje ne može biti starije od 30 dana
- dokaz o identitetu vlasnika vozila (lična karta za fizička lica, odnosno ovjerena kopija rješenja o upisu u sudski registar za pravna lica ili drugog registra)
- dokaz o odobrenoj djelatnosti i dokaz o određenom matičnom broju pravnog lica ili poreskom broju,
- za vozila na plinski pogon, dokaz o tehničkoj ispravnosti uređaja za plin,
- dokaz o uplati usluge tehničkog pregleda u skladu sa važećim cjenovnikom

Produženje registracije vozila

Za produženje važenja registracije vozila potrebno je:

- zahtjev za produženje važenja registracije vozila
- potvrda o tehničkom pregledu vozila (za vozila na plinski pogon prilaže se i karton ovjere tehničke ispravnosti uređaja za plin)

Zahtjev za produženje važenja registracije vozila podnosi vlasnik registrovanog vozila prije isteka važenja registracije, ali ne prije 30 dana od dana isteka važenja registracije vozila.

Odjava vozila

Vlasnik registrovanog vozila može kod nadležnog organa kod koga se vozilo vodi u evidenciji odjaviti vozilo zbog nekorštenja, tehničke neispravnosti, dotrajalosti, krađe ili uništenja prije isteka važenja registracije, a što dokazuje potvrdom o tehničkom pregledu vozila, zapisnikom o

uništenju vozila, potvrdom o otkupu sekundarnih sirovina ili izjavom o nekorištenju vozila

U navedenim slučajevima vlasnik navedenog vozila vraća registarske tablice.

U slučaju prodaje ili prenosa prava vlasništva dužan je priložiti dokaz o prodaji ili prenosu prava vlasništva. U slučaju izvoza registrovanog vozila radi registracije u drugoj zemlji vlasnik vozila je dužan nadležnom organu uz zahtjev za odjavu vozila vratiti registarske tablice i ispravu vozila. U svim navedenim slučajevima vlasnik registrovanog vozila da bi odjavio vozilo mora podnijeti zahtjev za odjavu vozila.

Promjena podataka o vozilu i vlasniku

Vlasnik registrovanog vozila dužan je nadležnom organu prijaviti promjenu bilo kojeg podatka o vozilu koji sadrži isprava o vozilu, u roku od 15 dana od dana kada je promjena nastupila. U slučaju promjene podataka o vozilu potrebno je dostaviti:

- zahtjev
- potvrda o tehničkom pregledu vozila na kojem je označena promjena tehničkih podataka
- certifikat o ispitivanju vozila
- dokaz o porijeklu dijelova koji se mijenjaju i dokaz da je navedena promjena izvršena (dokazima se smatraju: račun o kupoprodaji, zapisnik o licitaciji, carinska deklaracija, ugovor o kupoprodaji, a u slučaju kada je promjena motora izvršena u ovlaštenom servisu i potvrda tog servisa) Promjena u smislu navedenog odnosi se na promjene svih tehničkih podataka o vozilu, osim podataka o broju šasije čija promjena podrazumjeva novo vozilo i registrovanje istog uz prethodnu odjavu navedenog vozila.

Promjena podataka o vozilu vrši se izdavanjem nove isprave o vozilu. Vlasnik vozila koji promijeni prebivalište ili boravište raseljenog lica, odnosno sjedište iz jedne opštine u drugu, ili adresu, dužan je da tu promjenu prijavi nadležnom organu po novom prebivalištu, odnosno sjedištu u roku od 15 dana od dana promjene prebivališta, odnosno sjedišta vlasnika, promjene adrese ili promjene boravišta raseljenog lica.

Probne tablice

Za izdavanje probnih tablica potrebno je:

- zahtjev za izdavanje probnih tablica
- dokaz o vlasništvu vozila
- dokaz da je vozilo osigurano od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima (polisa osiguranja)
- naknada za izdavanje probnih tablica
- taksa

Probna tablica se izdaje sa rokom važenja do 15 dana.

Za prijavu gubitka, krađe ili oštećenja registarskih tablica vlasnik registrovanog vozila dužan je prijaviti gubitak, krađu ili oštećenje registarskih tablica. Uz prijavu gubitka, krađe ili oštećenja registarskih tablica dužan je priložiti:

- zahtjev za promjenu registarskih tablica
- izjavu o krađi ili oštećenju registarskih tablica (kod oštećenja dužan je priložiti oštećenu registarsku tablicu)

U slučaju gubitka, krađe i oštećenja registarskih tablica nadležni organ izdaje nove registarske tablice i ispravu o vozilu.

Za informacije u vezi putnih isprava, lične karte, prijavljivanja i odjavljivanja prebivališta/boravišta, određivanja JMB, vozačke dozvole i registracije vozila možete se obratiti:

MINISTARSTVO CIVILNIH POSLOVA BOSNE I HERCEGOVINE

Trg Bosne i Hercegovine 1, 71000 Sarajevo Bosna i Hercegovina

www.mcp.gov.ba

Tel: **++387 33 221 073**; Fax: **++387 33 212 927**

Lični/osobni dokumenti

DIREKCIJA ZA IMPLEMENTACIJU CIPS PROJEKTA

Trg Bosne i Hercegovine 1, 71000 Sarajevo Bosna i Hercegovina

www.cips.gov.ba

Tel: **++387 33 713 270**; Fax: **++387 33 219 412**

FEDERALNO MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA

Mehmeda Spaha 7, 71000 Sarajevo Federacija Bosne i Hercegovine

www.fmup.gov.ba

Tel: **++387 33 280 020**; Fax: **++387 33 207 606**

MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA REPUBLIKE SRPSKE

Bulevar Desanke Maksimović 4, 78000 Banja Luka Republika Srpska

www.mup.vladars.net e-mail: **mup@mup.vladars.net**

Tel: **++387 51 334 306**; Fax: **++387 51 334 304**

POLICIJA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE

Trg Mladih 10, 76100 Brčko Bosna i Hercegovina

www.bdcentral.net e-mail: **pol.bdc@elinspanic.net**

Tel: **++387 49 233 200** Fax: **++387 49 233 200**

III CARINSKE OLAKŠICE

CARINSKE OLAKŠICE

Zakonom o carinskoj politici Bosne i Hercegovine, ("Službeni glasnik BiH", broj 57/04), članom 176. propisuju se slučajevi u kojima se, pod posebnim uslovima oslobađanje od plaćanja dažbine odobrava pojedinačno za slučajeve kada se roba stavlja u slobodan promet u BiH.

"Carinska olakšica" znači da se stopa koja je precizirana u Tarifnom pregledu Zakona o carinskoj tarifi Bosne i Hercegovine ne primjenjuje.

Roba sadržana u ličnom prtljagu putnika

Od plaćanja dažbine oslobađa se roba koja je sadržana u ličnom prtljagu putnika koji dolazi iz inostranstva, a koja ne podliježe bilo kakvim važećim ograničenjima ili zabranama, pod uslovom da takvi uvozi nisu komercijalnog karaktera.

Carinska olakšica primjenjuje se uz količinska ograničenja po putniku i po danu za robu nekomercijalnog karaktera, uključujući darove i suvenire koji se nalaze u ličnom prtljagu putnika, a čija carinska vrijednost nije veća od 200 KM, odnosno 200 cigareta, 100 cigarilosa ili 250 grama duhana, 2 litra stolnog vina, 1 litra alkohola ili žestokog pića od preko 22% vol. ili 2 litra desertnog vina, pjenušca ili drugih pića, 60 cc/ml parfema, 250 cc/ml toaletne vode.

Lična imovina fizičkih lica koje svoje mjesto boravka premještaju iz strane zemlje u BiH

Od plaćanja uvoznih dažbina oslobađa se lična imovina uvezena od fizičkih lica koje svoje mjesto boravka premještaju iz strane zemlje u carinsko područje BiH. Carinska olakšica je ograničena na ličnu imovinu koja je bila u vlasništvu i, u slučaju nepotrošive robe, uključujući bicikla i motocikla, privatna motorna vozila i njihove prikolice, kamp kućice, izletničke brodove i privatne avione, koje je određeno lice koristilo u svom pređašnjem mjestu boravka najmanje šest mjeseci do dana kada je prestalo imati mjesto boravka u stranoj zemlji iz koje je došlo i koja se namjerava koristiti u iste svrhe u mjestu prebivališta tog lica u Bosni i Hercegovini.

Carinska olakšica može se odobriti samo licima čije je mjesto boravka bilo van Bosne i Hercegovine u neprekidnom trajanju od najmanje 12 mjeseci, odnosno najmanje 12 mjeseci u vremenskom periodu od četiri godine boravka.

Carinska olakšica odobrava se isključivo za ličnu imovinu koja je prijavljena za stavljanje u slobodan promet u roku od 12 mjeseci od dana ustanovljenja prebivališta unutar carinskog područja Bosne i Hercegovine. Izuzev za posebne odredbe koje se odnose na robu sadržanu u ličnom prtljagu putnika, carinske olakšice ne odobravaju se za alkoholne proizvode, duhan i proizvode od duhana, komercijalna prijevozna sredstva, proizvode koji se koriste za obavljanje djelatnosti ili zanimanja, izuzev portabl instrumenata za primijenjenu umjetnost ili humanističke nauke.

Lična imovina kojoj je dozvoljen uvoz bez plaćanja dažbine ne može se posuđivati, davati kao garancija, iznajmiti ili ustupiti, bilo za naknadu ili besplatno, u roku od 12 mjeseci od dana prihvatanja prijave za stavljanje robe u slobodan promet, bez prethodnog dobivanja saglasnosti carinskih organa.

Od plaćanja dažbine oslobađa se lična imovina koju su državljani Bosne i Hercegovine i strani državljani stalno nastanjeni u Bosni i Hercegovini naslijedili u inozemstvu.

Lična imovina stečena nasljedstvom

Izuzev za posebne odredbe koje se odnose na robu sadržanu u ličnom prtljagu putnika, carinske olakšice ne odobravaju se za alkoholne proizvode, duhan i proizvode od duhana, komercijalna prijevozna sredstva, proizvode koji se koriste prilikom obavljanja djelatnosti ili zanimanja, izuzev portabl instrumenata za primijenjenu umjetnost ili humanističke nauke, zalihe sirovina i gotovih ili polugotovih proizvoda, žive životinje i poljoprivredni proizvodi koji premašuju količine potrebne za normalne porodične potrebe.

Carinska olakšica odobrava se isključivo za ličnu imovinu stavljenju za slobodan promet najkasnije godinu dana od dana kada je određeno lice steklo pravo na tu imovinu. Međutim, carinski organi mogu produžiti ovaj vremenski rok na osnovu posebnih razloga.

Predmeti domaćinstva za opremanje sekundarnog boravišta

Od plaćanja dažbine oslobađaju se predmeti domaćinstva koje uvozi fizičko lice s uobičajenim mjestom boravka van Bosne i Hercegovine s ciljem opremanja sekundarnog mjesta boravka u carinskom području Bosne i Hercegovine.

Oslobađanje se ograničava na predmete domaćinstva koji su izuzev u posebnim slučajevima i pod opravdanim okolnostima, korišteni i pripadali dotičnom licu u periodu od najmanje šest mjeseci prije izvoza tih predmeta domaćinstva, odnosno po prirodi i količini odgovaraju normalnom opremanju tog sekundarnog boravišta.

Oslobađanje se odobrava licima koja imaju uobičajeno mjesto boravka van Bosne i Hercegovine neprekidno najmanje 12 mjeseci; koja su vlasnici sekundarnog boravišta ili su ga iznajmili na najmanje dvije godine; lica koja se obavezuju da sekundarno boravište neće iznajmiti trećem licu dok oni ili njihove porodice budu odsutne.

Osnovna sredstva i druga oprema uvezena u svrhu prenosa poslova iz treće zemlje u BiH

Od plaćanja dažbine oslobađaju se osnovna sredstva i druga oprema koja pripada poduzetništvima koja su definitivno prekinula svoju djelatnost u stranoj zemlji i premjestila se u carinsko područje BiH, kako bi tu nastavila obavljati sličnu djelatnost.

U slučajevima gdje je premješteno preduzeće poljoprivredno gazdinstvo, živa stoka kojomu pripada također se uvozi bez plaćanja dažbine.

Oslobađanje od plaćanja dažbine ograničava se na osnovna sredstva i drugu opremu koja je korištena u poduzetništvu najmanje 12 mjeseci do dana kada je ono prestalo poslovati u stranoj zemlji iz koje je prenijelo svoje djelatnosti; koja se namjerava koristiti u iste svrhe nakon prijenosa i koja odgovara karakteru i obimu dotičnog poduzetništva.

Carinska olakšica ne odobrava se za prevozna sredstva koja po svom karakteru ne predstavljaju sredstva za proizvodnju ili uslužnu djelatnost; namirnice svih vrsta namijenjene za prehranu ljudi ili životinja; gorivo i zalihe sirovina, gotovih ili polugotovih proizvoda; žive životinje koje su u posjedu trgovaca.

Carinska olakšica koja se odobrava prema odredbama ovog člana odobrava se isključivo za osnovna sredstva i opremu koja se unosi u pogledu stavljanja u slobodan promet prije isteka roka od 12 mjeseci od dana kada preduzeće prestane sa svojom djelatnošću u stranoj zemlji iz koje dolazi.

Putnički automobili koje uvoze invalidna lica

Od plaćanja dažbine oslobađaju se invalidna lica na putnički automobil koji uvezu iz inozemstva jednom u periodu od pet godina, a koji će koristiti kao ortopedsko ili drugo pomagalo.

Invalidnim licima se smatraju ratni vojni invalidi, ako je rješenjem nadležne komisije za utvrđivanje stepena invalidnosti prema propisima o invalidskom osiguranju utvrđeno tjelesno oštećenje od najmanje 70%, kao i za utvrđeni stepen invalidnosti od 50% i više, ako se radi o amputacijama i težim oštećenjima ekstremiteta koja uslovljavaju upotrebu vozila prilagođenih invalidnim licima; odnosno invalidna lica, ako je rješenjem nadležne komisije za utvrđivanje stepena invalidnosti prema propisima o invalidskom osiguranju utvrđeno tjelesno oštećenje od najmanje 80%, posebno organa za kretanje (donji ekstremiteti, karlica, kralježnica) kao i drugih organa koji dovode do deformacije funkcije donjih ekstremiteta; potpuni gubitak ili oštećenje vida; teži oblik retardiranosti ili paralize.

Invalidno lice može uvesti putnički automobil do vrijednosti od 30.000 KM, odnosno putnički automobil posebno prilagođen za prijevoz invalidnih lica, bez ograničenja vrijednosti.

Predmeti neznatne vrijednosti koji se povremeno primaju u pismima i poštanskim paketima

Državljeni BiH i strani državljani oslobađaju se plaćanja dažbine za predmete koje prime iz inozemstva u pismima i poštanskim paketima, u vrijednosti do 50 KM.

Oslobađanje se ne primenjuje na alkoholne proizvode, parfeme i toaletne vode, duhan i duhanske prerađevine.

Uobičajeno primanje paketa u smislu ovog stava podrazumijeva primanje paketa iz inozemstva jednom u toku sedmice.

Razna dokumenta i predmeti

Dokumenta koja se besplatno šalju javnim službama u BiH i entitetima i predmeti koji se kao dokazi ili u slične svrhe podnose sudovima ili drugim zvaničnim institucijama u BiH i entitetima oslobođaju se od plaćanja dažbine.

Lijekovi za ličnu upotrebu

Državljeni BiH i strani državljani oslobađaju se od plaćanja dažbine za lijekove za ličnu upotrebu koje donose sa sobom ili primaju u pošiljkama iz inozemstva.

Detaljne informacije o primjeni odredbi Zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine, i druge relevantne informacije možete dobiti na adresi:

UPRAVA ZA INDIREKTNO OPOREZIVANJE BOSNE I HERCEGOVINE

Bana Lazarevića bb, 78 000 Banja Luka

www.uino.gov.ba

Tel: **+387 51 335 100** Fax: **+387 51 335 101**

IV ZDARAVSTVENO I PENZIJSKO- INVALIDSKO OSIGURANJE

ZDRAVSTVENO I PENZIJSKO - INVALIDSKO OSIGURANJE

Shodno nadležnostima utvrđenim Ustavom Bosne i Hercegovine, penzijsko invalidska i zdravstvena zaštita uključujući zakonodavnu regulativu i sprovođenje je u nadležnosti entiteta BiH, tako da svaki od entiteta donosi svoje zakone i to:

- Zakon o socijalnoj zaštiti,
- Zakon o zdravstvenoj zaštiti,
- Zakon o zdravstvenom osiguranju i
- Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Uspostavom Brčko Distrikta BiH 2000. godine, odnosno uspostavom Vlade i Skupštine Brčko Distrikta BiH, došlo je do usvajanja i primjene slijedećih zakona za ovo područje i to:

- Zakona o zdravstvenoj zaštiti,
- Zakona o zdravstvenom osiguranju,
- Zakon o socijalnoj zaštiti,
- Zakon o dječijoj zaštiti.

Zakonskom regulativom obezbjeđeni su uslovi da svaki građanin Bosne i Hercegovine bez diskriminacije učestvuje u svakoj od oblasti koja pokriva socijalna zaštita. Shodno tome vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta BiH imaju približno jednake zakone koje regulišu prava iz oblasti socijalne zaštite.

Bosna i Hercegovina ugovorima o socijalnom osiguranju s drugim državama uređuje prava na zdravstveno osiguranje, penzijsko i invalidsko osiguranje, osiguranje za slučaj nesreće na poslu, osiguranje za slučaj nezaposlenosti i doplatu za djecu zavisno o obuhvatu bh zakonodavstva i zakonodavstva države ugovornice na koju se ugovori primjenjuju.

Međunarodni ugovori - sporazumi o socijalnom osiguranju

U svrhu zaštite i ostvarenja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja svojih građana u inostranstvu Bosna i Hercegovina sklopila je s drugim državama niz međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju. Primjenom ovih

ugovora, u praksi, građani BiH odnosno Republike Srpske i Federacije BiH, kao entiteta, koji su zaposleni ili borave u inostranstvu kao i članovi njihovih porodica ostvaruju svoja prava na osnovu rada, odnosno osiguranja i u inostranstvu, a time i na odgovarajuće oblike socijalnog osiguranja (penzijsko, zdravstveno i sl. osiguranje).

Međudržavni ugovori o socijalnom osiguranju su dio pravnog poretka BiH odnosno pravnog poretka entiteta, a po pravnoj snazi su iznad zakona (lex specialis) te kao takvi imaju prednost nad domaćim zakonodavstvom.

Određeni broj Ugovora BiH je potpisala kao bilateralne sporazume sa drugim državama, za pojedine procedura zaključenja je u toku, a pojedine BiH primjeljuje kao sukcesor bivše SFRJ u odnosu na međunarodne ugovore o socijalnom osiguranju.

Zaključeni i ratifikovani bilateralni sporazumi:

- Sporazum između BiH i Republike Austrije o socijalnom osiguranju, stupio na snagu 01.11.2001.godine,
- Ugovor o socijalnom osiguranju između BiH i Republike Hrvatske, stupio na snagu 01.11.2001.godine,
- Sporazum o socijalnom osiguranju između BiH i SR Jugoslavije (Srbija i Crna Gora), stupio na snagu 01.01.2004.godine,
- Ugovor između BiH i Republike Turske o socijalnom osiguranju, stupio na snagu 01.09.2004.godine,
- Ugovor između BiH i Republike Makedonije o socijalnom osiguranju, stupio na snagu 01.04.2006.godine.

Sporazumi koji su potpisani i u toku su procedure ratifikacije:

- Ugovor o socijalnom osiguranju između BiH i Kraljevine Belgije,
- Sporazum o socijalnom osiguranju između BiH i Republike Slovenije.

Sporazumi koji su parafirani :

- Ugovor o socijalnom osiguranju između BiH i Kraljevine Holandije,
- Sporazum o socijalnom osiguranju između BiH i Švajcarske Konfederacije.

Sporazumi kod kojih je u toku procedura pregovora i ratifikacije:

- Sporazum između BiH i Velikog Vojvodstva Luksemburga o socijalnom osiguranju,
- Sporazum između BiH i Republike Mađarske o socijalnom osiguranju.

Inicirani pregovori za zaključivanje sporazuma o socijalnom osiguranju su sa sljedećim državama :

Australijom, Novim Zelandom, Švedskom, Kanadom, Kraljevinom Danskom, Italijom, Češkom, Grčkom i Njemačkom.

Međunarodni bilateralni ugovori o socijalnom osiguranju koje je zaključila bivša SFRJ i koje BiH primjenjuje po osnovu akta o sukcesiji su sa:

Kraljevinom Belgijom, Narodnom Republikom Bugarskom, Čahoslovačkom Republikom (Češkom i Slovačkom) Kraljevinom Danskom, Republikom Francuskom, Republikom Italijom, Velikim Vojvodstvom Luksemburga, Narodnom Republikom Mađarskom, Kraljevinom Holandijom, Kraljevinom Norveškom, Narodnom Republikom Poljskom, SR Njemačkom, Kraljevinom Švedskom, Švajcarskom Konfederacijom, Ujedinjenim Kraljevstvom Velike Britanije i Sjeverne Irske i Egiptom (recipročna isplata penzija).

Međudržavni ugovori o socijalnom osiguranju sklapaju se u cijelosti ili samo za određena prava, što zavisi o kompatibilnosti sistema između država ugovornica. Državljeni zemalja sa kojima je zaključen međunarodni ugovor o socijalnom (zdravstvenom) osiguranju, ostvaruju zdravstvenu zaštitu u obimu koji je utvrđen ugovorom.

Ministarstvo civilnih poslova BiH će u saradnji sa Zavodom za MIO/PIO i Fondom PIO Republike Srpske tokom 2008. godine pripremiti veći broj međudržavnih sporazuma o socijalnom osiguranju sa drugim državama ugovornicama.

Ostvarivanje prava iz zdravstvenog osiguranja

U pravnom i institucionalnom pogledu oba entiteta su se u uspostavi svojih sistema u značajnoj mjeri naslonili na prethodne postojeće okvire uslijed

čega su i evidentne brojne sličnosti u njihovim pravnim i institucionalnim rješenjima. Ipak, postoje i mnoge razlike u osiguranju zdravstvene zaštite i shodno tome, sa aspekta građana BiH različiti pristupi uslugama zdravstvene zaštite.

Entitetskim propisima o zdravstvenoj zaštiti su u osnovi regulisani opšti principi za pružanje usluga zdravstvene zaštite od različitih zdravstvenih ustanova, organizacija zdravstvene zaštite i njenog provođenja.

Pored ovih propisa kojima je obuhvaćen najveći broj građana u BiH u entitetima su doneseni i posebni propisi o ostvarivanju prava na zdravstvenu zaštitu pojedinih kategorija stanovništva kao što su ratni vojni invalidi, porodice šehida i poginulih boraca, raseljenih i izbjeglih lica.

Zaključen je i Sporazum o načinu i postupku korištenja zdravstvene zaštite osiguranih lica na teritoriji Bosne i Hercegovine, van područja entiteta odnosno Brčko Distrikta kome osigurana lica pripadaju ("Službeni glasnik BiH", broj 30/01)

Prava koja osiguranici ostvaruju u ovoj oblasti su utvrđena Zakonom FBiH odnosno Zakonom RS, i to:

- pravo na zdravstvenu zaštitu;
- pravno na novčanu naknadu;
- druga prava i pomoći.

Zakoni predviđaju i mogućnost dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja po utvrđenim šemama za lica koja nisu obuhvaćena obveznim zdravstvenim osiguranjem. U FBiH se dodatno predviđa i šema proširenog zdravstvenog osiguranja kao kombinacija obveznog i dobrovoljnog osiguranja.

Osnovni pravni okvir u oblasti zdravstvene zaštite uključuje:

U Federaciji Bosne i Hercegovine:

- **Zakon o zdravstvenoj zaštiti** ("Službene novine FBiH", broj 29/97)
- **Zakon o zdravstvenom osiguranju** ("Službene novine FBiH", 30/97, 7/02)
- **Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom** ("Službene novine FBiH", broj 36/99)

- **Zakon o raseljenim osobama - prognanicima i izbjeglicama - povratnicima u Federaciji Bosne i Hercegovine** ("Službene novine FBiH", broj 19/00, 27/02, 18/03, 72/04, 15/05)
- **Zakon o doprinosima** ("Službene novine FBiH", broj 35/98, 54/00, 1/02)
- **Zakon o izbjeglicama iz BiH i raseljenim osobama u BiH** ("Službeni glasnik BiH", broj 23/99)

U Republici Srpskoj:

- **Zakon o zdravstvenoj zaštiti** ("Službeni glasnik RS", broj 18/99, 58/01, 62/02)
- **Zakon o zdravstvenom osiguranju** ("Službeni glasnik RS", broj 18/99, 51/01, 51/03)
- **Zakon o doprinosima** ("Službeni glasnik RS", broj 51/01)
- **Zakon o raseljenim licima, izbjeglicama i povratnicima u RS** ("Službeni glasnik RS", broj 33/99)
- **Zakon o izbjeglicama iz BiH i raseljenim osobama u BiH** ("Službeni glasnik BiH", broj 23/99)

Ostvarivanje prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja

Sistem penzijskog i invalidskog osiguranja u nadležnosti je entiteta Bosne i Hercegovine, a prema Aneksu IV Dejtonskog mirovnog Sporazuma za Bosnu i Hercegovinu. Ustavni osnov za donošenje Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju sadržan je u Ustavima entiteta, prema kome Federacija BiH i Republika Srpska uređuju i obezbjeđuju, pored ostalog, socijalno osiguranje i druge oblike socijalne zaštite građana tako da su na nivou entiteta doneseni zakoni kojima se regulišu prava u ovoj oblasti i to:

- Zakon o MIO u Federaciji BiH «Službene novine Federacije BiH», br. 29/98, 49/00 i 32/01), i
- Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju Republike Srpske /"Službeni glasnik Republike Srpske", broj 32/00

Na osnovu ovih zakona su osnovani i Javni fondovi za penzijsko i invalidsko osiguranje u cilju obezbjeđivanja i ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja – prava za slučaj starosti, smanjenja i gubitka radne sposobnosti i smrti osiguranika, radi obezbjeđenja socijalne sigurnosti osiguranih lica i članova njihovih porodica.

Uslovi za sticanje prava na starosnu penziju u FBiH

Da bi osiguranik mogao ostvariti pravo na starosnu penziju mora ispunjavati sljedeće uslove:

- uslov starosti,
- uslov staža.

Pravo na starosnu penziju stiče osiguranik kada navrš 65 godina života i najmanje 20 godina penzijskog staža (član 30. Zakona o MIO «Službene novine Federacije BiH», br. 29/98, 49/00 i 32/01).

Osiguranik stiče pravo na starosnu penziju kada navrš 40 godina penzijskog staža, bez obzira na godine života (član 30. Zakona o MIO).

Pravo na prijevremenu starosnu penziju stiče osiguranik kada navrš 60 godina života i 35 godina penzijskog staža (muškarac), odnosno 55 godina života i 30 godina penzijskog staža (žena) – Zakon o izmjenama Zakona o MIO – „Službene novine Federacije BiH“, broj 73/06.

Uslovi za sticanje prava na starosnu penziju u RS

Pravo na starosnu penziju stiče osiguranik kad navrš 65 godina života i najmanje 20 godina staža osiguranja.

Osiguranik koji nema 20 godina staža osiguranja, stiče pravo na starosnu penziju kad navrš 65 godina života i najmanje 25 godina penzijskog staža.

Osiguranik koji navrš 40 godina staža osiguranja stiče pravo na starosnu penziju, bez obzira na godine života.

Osiguranik kojem je utvrđen poseban staž u dvostrukom trajanju, stiče pravo na starosnu penziju kad navrš 40 godina penzijskog staža, bez obzira na godine života.

Izuzetno od uslova za sticanje prava na starosnu penziju, osiguranik žena ako to zahtijeva, stiče pravo na starosnu penziju kad navrš 60 godina života i najmanje

20 godina staža osiguranja ili kad navrš 35 godina staža osiguranja, bez obzira na godine života.

Osiguranik koji je proveo najmanje 15 godina efektivnog rada (puno radno vrijeme) na naročito teškim i po zdravlje štetnim poslovima iz člana 37. zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, stiče pravo na starosnu penziju, pod uslovom da je navršio 55 godina života i najmanje 30 godina penzijskog staža.

Primjenom međunarodnih ugovora, u praksi, građani BiH odnosno Federacije BiH i Republike Srpske, kao entiteta, koji su zaposleni ili borave u inostranstvu kao i članovi njihovih porodica ostvaruju svoja prava na osnovu rada, odnosno osiguranja u inostranstvu, a time i iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja.

Tako da ako je neko radio u nekoj od evropskih država, a jednog dana želi da ostvari pravo na penziju u BiH, a ako staž koji je ostvaren u jednoj državi ugovornici nije dovoljan za ostvarivanje prava na penziju, onda se sabire staž iz druge države ugovornice. Obzirom da su ovo bilateralni ugovori o socijalnom osiguranju, znači ugovori između BiH i druge države, a ne multilateralni, treba napomenuti da samo državljaninu BiH se može sabirati staž iz više država prilikom ostvarivanja prava na penziju. Tako, na primjer, državljaninu BiH koji ima staž u Bosni i Hercegovini, a radio je u Austriji, Njemačkoj, Francuskoj, Italiji prilikom ostvarivanja prava na penziju, staž iz tih drugih država se sabire do onog trenutka dok se ne namiri minimum staža potrebnog za ostvarivanje prava na penziju.

Bitno je naglasiti da međunarodni ugovori omogućavaju da se zahtjev za penziju podnese uvijek onom nosiocu osiguranja gdje to lice ima prebivalište, bez obzira o kojoj se državi radi i onda ta država, odnosno fond službenim putem komunicira sa nosiocima osiguranja u Bosni i Hercegovini – traži potvrdu staža i ne samo potvrdu staža nego i potvrdu ostalih činjenica koje su važne radi ostvarivanja prava na penziju.

Detaljne informacije o propisima, primjeni međunarodnih ugovora u oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja mogu se dobiti kod nadležnih institucija u BiH:

MINISTARSTVO CIVILNIH POSLOVA BOSNE I HERCEGOVINE

Trg Bosne i Hercegovine 1, 71000 Sarajevo Bosna i Hercegovina
www.mcp.gov.ba
tel: **++387 33 221 073**, Fax: **++387 33 212 927**

FONDA ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE REPUBLIKE SRPSKE

Njegoševa 28a, 76300 Bijeljina Republika Srpska
www.fondpiors.com e-mail: fil_bn@fondpiors.org
Tel: **++387 55 211 660**, Fax: **++387 55 210 684**

FEDERALNI ZAVOD ZA MIO/PIO

Dubrovačka b.b. 88000 Mostar
www.fzmiopio.ba e-mail: zmiom-mo@tel.net.ba
Tel: **++387 36 317 761; 317 762** Fax: **++387 36 310 185**

Kancelarija u sarajevu

Ložionička 2, 71000 Sarajevo
Tel. **+387 33 723 100**, Fax: **++387 33 723 200**

V PRIZNAVANJE INOSTRANIH ŠKOLSKIH DIPLOMA I KVALIFIKACIJA

Priznavanje inostranih školskih diploma i kvalifikacija

U pravnom sistemu Bosne i Hercegovine, kao mnogih država, diplome imaju karakter javnih isprava, koje izdaju školske ustanove kao institucije kojima su povjerena javna ovlaštenja.

Nostrifikacija diploma uređena je posebnim zakonima (nema jedinstvenog zakona na državnom nivou), još uvijek je na snazi **Zakon o nostrifikaciji i ekvivalenciji inostranih školskih svjedočanstava SR BiH – prečišćeni tekst** („Službeni list SR BiH“, broj 7/88).

Bosna i Hercegovina nema zaključene međunarodne sporazume o međusobnom priznavanju diploma, tako da se diplome stečene izvan BiH ne priznaju u BiH bez nostrifikacije, kao što se i diplome izdate u BiH ne priznaju u drugim državama bez nostrifikacije.

Nostrifikacijom se diplomu o završenom višem ili visokom obrazovanju, stručnom ili naučnom stepenu stečenom u inostranstvu priznaje ravnopravnost sa diplomom stečenom na Univerzitetima u BiH, kao i druga pripadajuća prava.

Ekvivalencijom se odgovarajućoj javnoj ispravi o započetom višem ili visokom obrazovanju, stručnom ili naučnom stepenu stečenom u inostranstvu priznaje ravnopravnost sa odgovarajućom javnom ispravom o započetim godinama ili semestrima višeg ili visokog obrazovanja, stručnog ili naučnog stepena, a sve u svrhu daljeg školovanja na institucijama i univerzitetima u BiH.

Parafiranjem Bolonjskog i Lisabonskog procesa, Bosna i Hercegovina se obavezala da će do 2012. godine u potpunosti prilagoditi evropskim standardima visokoškolsko obrazovanje i način priznavanja u inostranstvu stečenih diploma i drugih kvalifikacija.

Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini (Sl. list BiH broj: 59/07 od 07.08.2007. godine) propisano je da za zemlje potpisnice Konvencije o priznavanju diploma u visokom obrazovanju, poznate kao Lisabonska konvencija, o priznavanju diploma stečenih van Bosne i Hercegovine s ciljem zaposlenja, nastavka obrazovanja i ostvarivanja drugih prava koja proističu iz stečene kvalifikacije odlučuju, po preporuci Centra za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja koji će djelovati kao samostalna institucija BiH:

Priznavanje inostranih školskih diploma i kvalifikacija

- Ministarstvo prosvjete Republike Srpske;
- kantonalna ministarstva obrazovanja FBiH, i
- Vlada Brčko Distrikta BiH.

Važećim Zakonom o nostrifikaciji i ekvivalenciji inostranih školskih svjedočanstava propisano je da se nostrifikacijom svjedočanstvu o završenom obrazovanju, priznaje ravnopravnost sa odgovarajućim svjedočanstvom odnosno diplomom stečenom u BiH, kao i stručni naziv i druga prava koja to svjedočanstvo odnosno diploma daje.

Nostrifikaciju svjedočanstva o visokom obrazovanju vrši odgovarajuća visokoškolska organizacija, odnosno odgovarajući fakultet ili umjetnička akademija, a ako takve visokoškolske organizacije nema, posebna stručna komisija koju formira univerzitet.

Nostrifikacija se vrši rješenjem, koje se može unijeti na poleđini originalnog svjedočanstva i ovjerenih prevoda – klauzula o nostrifikaciji, a koje se rješenje mora donijeti, odnosno postupak nostrifikacije završiti u roku od 60 dana od dana podnošenja zahtjeva za nostrifikaciju.

Zakonom o nostrifikaciji i ekvivalenciji inostranih školskih svjedočanstava, propisano je da se licu koje je podnijelo zahtjev za nostrifikaciju izdaje potvrda u slučaju ako se postupak nostrifikacije ne može okončati prije isteka roka za podnošenje prijave na konkurs za nastavak obrazovanja, potvrda služi za podnošenje prijave na konkurs, odnosno za uslovan upis i ima ograničenu važnost trajanja, dok organ ili organizacija koja vrši nostrifikaciju ne okonča postupak.

Propisano je da u postupku priznavanja, radi nastavka obrazovanja u sistemu visokog obrazovanja imaocu strane visokoškolske isprave utvrđuje se pravo na nastavak početog visokog obrazovanja, odnosno pravo na uključivanje u nivoe visokog obrazovanja, a da se u postupku priznavanja radi zapošljavanja imaocu strane visokoškolske isprave utvrđuje vrsta i nivo studija, kao i stručni, akademski, odnosno naučni naziv.

Priznavanje strane visokoškolske isprave radi nastavka obrazovanja u sistemu visokog obrazovanja obavlja visokoškolska ustanova, na način i po postupku propisanim zakonom, podzakonskim aktom i opštim aktom te ustanove, kao i da ovlašćeni organ visokoškolske ustanove, odnosno organizacione jedinice visokoškolske ustanove donosi rješenje o zahtjevu za priznavanje, protiv kojeg se može u roku od 15 dana podnijeti prigovor

Priznavanje inostranih školskih diploma i kvalifikacija

senatu visokoškolske ustanove, dok je rješenje senata konačno u upravnom postupku.

NOSTRIFIKACIJA DIPLOMA U FBiH

Univerziteti u Bosni i Hercegovini vrše nostrifikaciju i ekvivalenciju svjedočanstava, diploma o stručnom ili naučnom stepenu stečenih u inostranstvu, a za koje ne postoje odgovarajuće ustanove u skladu sa Zakonom o nostrifikaciji i ekvivalenciji inostranih školskih svjedočanstava (Sl.list SRBiH, br. 7/88) - prečišćeni tekst i Pravilnikom o načinu i postupku vršenja nostrifikacije i ekvivalencije inostranih školskih /svjedočanstava/ dokumenata.

Nostrifikacija i ekvivalencija inostranih svjedočanstava vrši se na zahtjev državljana Bosne i Hercegovine, kao i stranih državljana, odnosno lica bez bh državljanstva koji za to imaju pravni interes u Bosni i Hercegovini.

PROCEDURA

NOSTRIFIKACIJA

Kandidat koji podnosi zahtjev za nostrifikaciju diplome - dodiplomskog studija, uz zahtjev obavezno prilaže:

- Diplomu/svjedočanstvo o obrazovanju u inostranstvu i to u originalu ili duplikatu, odnosno u primjerku koji u potpunosti zamjenjuje original u skladu sa propisima zemlje u kojoj je izdato, kao i tri ovjerene kopije;
- Prevod originala diplome/svjedočanstva na jednom od službenih jezika BiH, ovjeren od strane sudskog prevodioca za jezik na kojem je sačinjen originalni dokument, u tri primjerka;
- Nastavni plan i program na osnovu kojeg je podnosilac stekao obrazovanje za koje traži nostrifikaciju (ovjerena kopija originala u tri primjerka i prevod originala na jednom od službenih jezika BiH od strane sudskog prevodioca za jezik na kojem je sačinjen originalni dokument, u tri primjerka);
- Svjedočanstvo o prethodnom stepenu spreme;
- Dokaz o uplaćenom iznosu za troškove postupka nostrifikacije na Univerzitetu;

- Uvjerenje o položenim ispitima tokom studija u originalu kao i u prijevodu na jednom od službenih jezika BiH ovjerenom od strane sudskog prevodioca za jezik na kojem je sačinjen dokument, u tri primjerka;
- Biografiju podnosioca zahtjeva;
- u zahtjevu za nostrifikaciju diploma ili ekvivalenciju javnih isprava, između ostalog, navodi se informacija o tome da se isti zahtjev ranije nije podnosio nekoj drugoj visokoškolskoj ustanovi ili organu u Bosni i Hercegovini.

Kandidat koji podnosi zahtjev za nostrifikaciju diplome naučnog stepena magistra, pored pomenutih dokumenata uz zahtjev obavezno prilaže i:

- Jedan primjerak magistarske radnje na engleskom jeziku ili jednom od službenih jezika BiH,

Kandidat koji podnosi zahtjev za nostrifikaciju diplome naučnog stepena doktora nauka, pored pomenutih dokumenata uz zahtjev obavezno prilaže i:

- jedan primjerak doktorske disertacije na engleskom jeziku ili jednom od službenih jezika BiH,
- referentnu listu naučnih i stručnih radova iz odgovarajuće oblasti;

Univerzitet zadržava diskreciono pravo da po potrebi traži od podnosioca zahtjeva i druge dokumente i podatke o stečenom obrazovanju u funkciji što uspješnijeg obavljanja postupka nostrifikacije.

Troškovi nostrifikacije su diferencirani i zavise od toga koji se stepen školske spreme nostrifikuje u dodiplomskoj nastavi (VI ili VII), kojoj grupaciji nauka diploma pripada (tehničkoj, medicinskoj, društvenoj, umjetničkoj itd.)

Troškovi su različiti i za postdiplomske stepene (specijalizaciju, magisterij, doktorat).

Stečena diploma može biti multidisciplinarna kada se postupak pokreće na univerzitetu.

EKVIVALENCIJA

Kandidat koji podnosi zahtjev za ekvivalenciju javne isprave stečene u inostranstvu, uz zahtjev obavezno prilaže:

- Javnu ispravu o obrazovanju u inostranstvu u originalu ili duplikatu sa snagom originala, u skladu sa propisima zemlje u kojoj je diploma/svjedočanstvo izdato, u tri ovjerene kopije;
- Prijevod originala javne isprave o obrazovanju u inostranstvu na jednom od službenih jezika BiH, ovjeren od strane sudskog prevodioca za jezik na kojem je sačinjen originalni dokument, u tri ovjerene kopije;
- Nastavni plan i program na osnovu kojeg je podnosilac zahtjeva stekao obrazovanje za koje se traži ekvivalencija u originalu kao i u prijevodu na jednom od službenih jezika BiH, ovjerenom od strane sudskog prevodioca za jezik na kojem je sačinjen dokument, u tri primjerka;
- Svjedočanstvo o prethodnom stepenu spreme;
- Dokaz o uplaćenom iznosu za troškove postupka ekvivalencije na Univerzitetu;
- U zahtjevu za ekvivalenciju javne isprave, između ostalog, navodi se informacija o tome da se isti zahtjev ranije nije podnosio nekoj drugoj visokoškolskoj ustanovi ili organu u Bosni i Hercegovini.

Univerzitet zadržava diskreciono pravo da po potrebi traži od podnosioca zahtjeva i druge dokumente i podatke o stečenom obrazovanju u funkciji što uspješnijeg obavljanja postupka ekvivalencije.

NOSTRIFIKACIJA DIPLOMA U REPUBLICI SRPSKOJ

U RS poslove priznavanja strane visokoškolske diplome obavlja Komisija za informisanje i priznavanje Ministarstva prosvjete i kulture Republike Srpske, u skladu sa odredbama Zakona o visokom obrazovanju («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 85/06 i 30/07).

Stranka predaje zahtjev za priznavanje strane visokoškolske diplome zajedno sa potrebnom dokumentacijom na adresu Ministarstva prosvjete i

kulture Republike Srpske, ul Kralja Petra I Karađorđevića bb, Banja Luka, sa naznakom «Za Komisiju za informisanje i priznavanje».

Dokumentacija koju je potrebno priložiti uz zahtjev:

- ovjerena fotokopija diplome, odnosno druge strane visokoškolske isprave;
- ovjerena fotokopija dodatka diplomi (ukoliko postoji uz diplomu);
- prevod diplome, odnosno druge strane visokoškolske isprave ovjeren od strane ovlašćenog sudskog tumača;
- prevod dodatka diplomi ovjeren od strane ovlašćenog sudskog tumača;
- original prepisa položenih ispita sa ocjenama izdat od strane visokoškolske ustanove ili ovjerenu fotokopiju istog;
- prevod prepisa položenih ispita sa ocjenama ovjeren od strane ovlašćenog sudskog tumača;
- nastavni plan i program studija, odnosno studijski program, original (može sa Internet stranice strane visokoškolske ustanove);
- prevod nastavnog plana i programa, odnosno studijskog programa ovjeren od strane sudskog tumača;
- biografija i bibliografija (spisak objavljenih radova) na jednom od službenih jezika Bosne i Hercegovine, iz koje mora biti vidljiv tok obrazovanja i radno iskustvo;
- uvjerenje o državljanstvu, ne starije od 6 mjeseci odnosno dokaz o odobrenom boravku;
- ovjerenu fotokopiju vjenčanog lista (za lica koja su promijenila prezime);
- stranka koja podnosi zahtjev za priznavanje akademske titule i zvanja magistra prilaže jedan primjerak magistarskog rada (na CD-u, disketi ili uvezan primjerak);
- stranka koja podnosi zahtjev za priznavanje akademske titule i zvanja doktora nauka prilaže jedan primjerak doktorske disertacije (na CD-u, disketi ili uvezan primjerak);
- dokaz o uplati naknade za troškove postupka priznavanja;

U izuzetnim slučajevima, ukoliko se smatra da na osnovu podataka iz ostale dokumentacije koju je stranka dostavila ne može izvršiti priznavanje strane visokoškolske diplome, Komisija može naknadno zahtijevati od stranke da dostavi prevod magistarskog rada, odnosno doktorske disertacije.

Ukoliko stranka dostavi dokaze da ne može pribaviti nastavni plan i program, odnosno studijski program, Komisija će se obratiti stranoj visokoškolskoj ustanovi sa zahtjevom za dostavljanje nastavnog plana i programa, odnosno studijskog programa u određenom roku.

Ukoliko strana visokoškolska ustanova u datom roku, ni po proteku 30 dana od dana isteka roka, ne dostavi traženu dokumentaciju, Komisija će utvrditi u kom obimu može izvršiti priznavanje strane visokoškolske diplome i o tome obavijestiti stranku.

Rokovi za donošenje rješenja propisani Zakonom o opštem upravnom postupku počinju teći od dana dostavljanja urednog zahtjeva stranke koji sadrži sve tražene dokumente. Ukoliko Komisija, prilikom prijema zahtjeva stranke, utvrdi da nedostaje dio dokumentacije koju je stranka bila obavezna dostaviti, odnosno ukoliko u toku postupka utvrdi da se postupak ne može okončati bez dostavljanja dodatnih podataka ili dokumenata, obavijestiće stranku o tome pismenim putem – elektronskom ili običnom poštom i zatražiti da upotpuni dokumentaciju u roku koji ne može biti duži od 30 dana od dana obavještenja.

Rokovi za donošenje rješenja prekidaju se slanjem zahtjeva stranki ili stranoj visokoškolskoj ustanovi za dostavljanje dodatnih podataka ili dokumentacije. Isti ponovo počinju teći danom prijema traženih podataka ili dokumentacije.

Komisija odlučuje o zahtjevu stranke rješenjem. Rješenje se dostavlja stranki na adresu naznačenu u zahtjevu za priznavanje strane visokoškolske diplome. Rješenje Komisije je konačno u upravnom postupku, a protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

PRIKUPLJANJE INFORMACIJA ZA ENIC-NARIC

Država Bosna i Hercegovina prema odredbama Lisabonske konvencije ima obavezu uspostaviti ENIC-NARIC kancelariju koji ima cilj da omogući akademsku mobilnost studentima i profesorima. ENIC-NARIC kancelarija je prevashodno servis koji je u službi institucija koje vrše priznavanje diploma i perioda studija kao i pojedinaca koji traže informaciju o načinu i procesu priznavanja. Pored toga ENIC-NARIC pruža informacije o visokom obrazovanju u zemlji i inostranstvu.

Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u BiH (Sl. glasnik BiH, broj 59/07) predviđeno je osnivanje Centra za informisanje i priznavanje dokumenata (CIP) kao samostalne upravne organizacije koja će funkcionisati kao državni ENIC-NARIC centar.

Do uspostavljanja CIP-a, Ministarstvo civilnih poslova BiH - Sektor za obrazovanje radi na posredovanju ovih informacija i za evropsku mrežu državnih centara za informisanje i za domaće i strane subjekte koji potražuju informacije o visokom obrazovanju.

Detaljne informacije o propisima, procedurama mogu se dobiti kod nadležnih institucija u Bosni i Hercegovini:

MINISTARSTVO CIVILNIH POSLOVA BOSNE I HERCEGOVINE

Trg Bosne i Hercegovine 1, 71000 Sarajevo Bosna i Hercegovina
www.mcp.gov.ba
tel: **++387 33 221 073**, Fax: **++387 33 212 927**

MINISTARSTVO PROSVJETE I KULTURE REPUBLIKE SRPSKE

Trg Republike Srpske br 1. 78000 Banja Luka Bosna i Hercegovina / RS
Tel:**++387 51 338 461; 331 422**, Fax: **++387 51 331 423**
www.mp.vladars.net email: mp@mp.vladars.net

FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE

Stjepana Radića 33, Mostar
www.fmon.gov.ba
Tel:**++387 36 355 700**, Fax:**++387 36 355 742, ++387 36 321 552**

DISTRIKT BRČKO - ODJELJENJE ZA OBRAZOVANJE

Bulevar mira br. 1, 76000 Brčko
Tel:**++387 49 214 503**, Faks: **++387 49 214 503**
www.bdcentral.net

UNIVERZITET U SARAJEVU

Obala Kulina bana 7, 71000 Sarajevo Bosna i Hercegovina
Tele:**++387 33 663 392, ++387 33 668 250**, Fax:**++387 33 663 393**
www.unsa.ba email: rektorat@unsa.ba; info.rektorat@unsa.ba

UNIVERZITET U ISTOČNOM SARAJEVU

Lukavica, Vuka Karadžića br.30, 71123 Istočno Sarajevo, Republika Srpska,
www.unssa.rs.ba e-mail: univerzitet@paleol.net
Tel:**++387 57 340 464**, Tel/Faks:**++387 57 340 263**

UNIVERZITET U BANJOJ LUCI

Bulevar vojvode Petra Bojovića 1A 78000 Banja Luka
www.unibl.org e-pošta: uni-bl@blic.net
Telefon: +387 (0)51 312 112Faks: +387 (0)51 315 694

UNIVERZITET U BIHAĆU

Ul. Kulina Bana 2/II 77000 Bihać
www.unbi.ba e-mail: rektorat@unbi.ba
Tel/Fax:**++387 37 222 022**

SVEUČILIŠTE U MOSTARU

Trg hrvatskih velikana 1 BiH - 88000 Mostar
www.sve-mo.ba e-mail: mail@sve-mo.ba
Tel:**++387 36 310 778, 327 815**, Fax:**++387 36 320 885**

Priznavanje inostranih školskih diploma i kvalifikacija

UNIVERZITET "DŽEMAL BIJEDIĆ" U MOSTARU

Univerzitetski Kampus 88104, Mostar Bosna i Hercegovina

www.unmo.ba e-mail: info@unmo.ba

Tel:++387 36 570 727; ++387 36 570 032

UNIVERZITET U TUZLI

M. Fizovica Fiska 6 · 75000 Tuzla · Bosna i Hercegovina

www.untz.ba e-mail: rektorat@untz.ba

Tel:++387 35 300 500, 300 526 · Fax:++387 35 300 547

UNIVERZITET U ZENICI

Fakultetska 3, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina

www.unze.ba e-mail: rektorat@unze.ba

Tel:++387 32 444 420, 444 421, Fax:++387 32 444 431

VI GLASANJE BOSANSKOHERCEGOVAČKIH GRAĐANA KOJI ŽIVE IZVAN BiH

GLASANJE BH GRAĐANA KOJI ŽIVE IZVAN BOSNE I HERCEGOVINE

Izbornim Zakonom Bosne i Hercegovine predviđene su tri mogućnosti glasanja bh građana koji žive izvan Bosne i Hercegovine: glasanje putem pošte, neposredno glasanje u mjestima prijeratnog prebivališta, glasanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH.

Poslednjim izmjenama Izbornog Zakona BiH, biračima koji glasaju izvan BiH omogućeno je glasanje u DKP BiH, ukoliko su ispunjeni uslovi propisani Izbornim zakonom BiH, a ukoliko ne, svoje biračko pravo ostvaruju na način predviđen za glasanje putem pošte.

Za sve birače, pa i one koji glasaju izvan BiH, a imaju status izbjegle osobe iz BiH ili privremeno žive u inostranstvu, upis u Centralni birački spisak obavlja Centralna izborna komisija BiH za svake izbore i za sve nivoe vlasti u Bosni i Hercegovini.

Da bi ostvarila glasačko pravo Izbjeglika osoba iz BiH i građanin BiH koji privremeno živi u inostranstvu - mora ispuniti sljedeće uslove:

- da je državljanin Bosne i Hercegovine,
- da će do dana održavanja izbora navršiti 18 godina,
- da ima prijavljeno prebivalište u Bosni i Hercegovini.

PRIJAVA ZA GLASANJE IZVAN BOSNE I HERCEGOVINE

- podnošenjem prijavnog obrasca **PRP-1** - prijave za glasanje izvan BiH za državljane BiH koji se prvi put prijavljuju za glasanje izvan BiH, ili
- podnošenjem prijavnog obrasca **PRP-2** - prijave za birače koji su bili registrovani za glasanje putem pošte na prethodnim izborima .

Obrazac prijave PRP-1 za državljane BiH koji se prvi put prijavljuju za glasanje izvan BiH mogu dobiti preko:

- web-stranice Centralne izborne komisije BiH (www.izbori.ba) i web-stranica državnih organa (www.mvp.gov.ba),
- Diplomatsko-konzularnih predstavništava Bosne i Hercegovine,

- Klubova i udruženja građana Bosne i Hercegovine u inostranstvu,
- Kancelarija međunarodnih, vladinih i nevladinih organizacija koje rade na pitanju izbjeglica i pitanjima migracija.

Obrazac prijave PRP-2 za birače koji su bili upisani u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH na prethodnim izborima biće upućen na adresu u inostranstvu koju je birač dostavio prilikom posljednje prijave za glasanje izvan BiH ili na adresu o čijoj je izmjeni birač obavijestio Centralnu izbornu komisiju BiH do dana raspisivanja izbora.

PODNOŠENJE PRIJAVE ZA GLASANJE NA IZBORIMA IZ INOSTRANSTVA

Način podnošenja prijavnog obrasca PRP-1

Državljanin BiH, koji su izbjegla lica ili privremeno žive u inostranstvu, a nisu bili upisani za glasanje izvan BiH na prethodnim izborima u BiH, treba da podnesu prijavu Centralnoj izornoj komisiji BiH.

Uz svojeručno potpisan obrazac PRP-1 prijave za glasanje izvan BiH treba se priložiti kopija jednog od važećih dokumenata kojim se dokazuje identitet: /lična karta BiH, izdata u okviru CIPS-a; vozačka dozvola BiH, izdata u okviru CIPS-a; pasoš BiH/.

Ako se prijavljujete sa statusom izbjegle osobe iz BiH, umjesto prethodno navedenih dokumenata kao dokaz identiteta možete priložiti jedan od sljedećih dokumenata sa fotografijom: /važeća lična isprava izdata od strane zemlje domaćina; izbjeglički karton izdat od vlade zemlje domaćina ili druge međunarodne organizacije/.

Državljanin BiH, izbjegla osoba, koje ne posjeduje nove identifikacione dokumente iz Bosne i Hercegovine izdate u okviru CIPS-a, obavezno uz obrazac prijave podnosi dokaz o državljanstvu BiH i dokaz o prebivalištu u BiH: /uvjerenje o državljanstvu BiH, ne starije od 6 mjeseci ili pasoš BiH; potvrda o prebivalištu u BiH iz perioda posljednjeg provedenog popisa stanovništva u BiH 1991. godine ili iz perioda od posljednjeg popisa stanovništva do sticanja statusa izbjegle osobe iz BiH ili lična karta BiH (kopija u cijelosti) iz perioda posljednjeg provedenog popisa stanovništva u BiH 1991. godine ili iz perioda od provođenja posljednjeg popisa stanovništva do sticanja statusa izbjegle osobe/.

Izbjegla osoba iz BiH koja je evidentirana u okviru CIPS projekta, dužna je dostaviti dokaz o prebivalištu u BiH iz vremena posljednjeg provedenog popisa stanovništva u BiH 1991.godine ili dokaz o promjeni prebivališta od perioda posljednjeg provedenog popisa u BiH do sticanja statusa izbjeglice iz BiH, kako bi bila upisana u izvod iz Centralnog biračkog spiskaa za glasanje izvan BiH za odgovarajuću opštinu.

Ukoliko izbjegla osoba iz BiH ne dostavi dokaz o prebivalištu, biće upisana u izvod iz Centralnog biračkog spiska samo ukoliko ime lica bude pronađeno u evidenciji na popisu stanovništva u BiH 1991. godine.

Način podnošenja prijavnog obrasca PRP-2 - za birače koji su bili registrovani za glasanje putem pošte na prethodnim izborima.

Državljaninu BiH koji je na prethodnim izborima bio registrovan za glasanje putem pošte, Centralna izborna komisija BiH će uputiti obrazac PRP-2 prijavu za glasanje izvan BiH na adresu u inostranstvu koju je birač dostavio prilikom posljednje prijave ili na adresu u inostranstvu o čijoj je izmjeni birač obavijestio Centralnu izbornu komisiju BiH do dana raspisivanja izbora.

Kako bi ostao upisan u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH, birač treba Centralnoj izornoj komisiji BiH dostaviti svojeručno potpisan obrazac PRP-2 prijave za glasanje izvan BiH, zajedno sa kopijom jednog od važećih identifikacionih dokumenata sa fotografijom / lična karta BiH, izdata u okviru CIPS-a; vozačka dozvola BiH, izdata u okviru CIPS-a ili pasoš BiH/.

Ako se prijavljuje sa statusom izbjegle osobe iz BiH, umjesto prethodno navedenih dokumenata kao dokaz identiteta možete priložiti kopiju jednog od sljedećih dokumenata sa fotografijom /važeća lična isprava izdata od strane zemlje domaćina ili izbjeglički karton izdat od vlade zemlje domaćina ili druge međunarodne organizacije/.

Državljeni BiH koji se prijavljuju za glasanje za Brčko Distrikt BiH, da bi se nalazili na izvodu iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH, obavezno moraju da se izjasne o entitetskom državljanstvu radi dostave odgovarajućeg glasačkog materijala.

Sve prijave državljana BiH za glasanje izvan BiH moraju biti dostavljene Centralnoj izornoj komisiji BiH, radi upisa u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH.

Ako se državljanin BiH, upisan u Centralni birački spisak za glasanje izvan zemlje, vrati u BiH **prije roka** koji je utvrđen za zaključivanje Centralnog biračkog spiska za izbore, dužan je podnijeti zahtjev za promjenu biračke opcije nadležnom centru za birački spisak u opštini u kojoj ima prebivalište kako bi bio upisan za glasanje u opštini odnosno osnovnoj izornoj jedinici u kojoj ima prijavljeno prebivalište.

Ako se državljanin BiH koji je upisan u Centralni birački spisak za glasanje izvan zemlje vratio u Bosnu i Hercegovinu **nakon roka** koji je utvrđen za zaključivanje izvoda iz konačnog Centralnog biračkog spiska za izbore, biće mu dozvoljeno da glasa nepotvrđenim / kovertiranim glasačkim listićima na biračkom mjestu u osnovnoj izornoj jedinici za koju ima pravo glasa.

DOSTAVLJANJE PRIJAVE ZA GLASANJE IZVAN BIH

Prijave se šalju na adresu: **IZBORI U BOSNI I HERCEGOVINI**

Poštanski fah 451

71000 Sarajevo Bosna i Hercegovina ili na

Fax: **++387 33 251 333 i ++387 033 251 334** ili

e-mail: **prijavapp@izbori.ba**

Provjera statusa obrade prijave za glasanje izvan Bosne i Hercegovine putem dežurnog telefona: **+387 033 251 331 ili + 387 033 251 332** ili e-mail: **info@izbori.ba**

Svaki podnosilac prijave za kog se utvrdi da ima biračko pravo, biće upisan u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH na predstojećim izborima.

Svim državljanima BiH kojima je potvrđeno biračko pravo biće dostavljen glasački materijal putem pošte na adresu stanovanje koja bude navedena u prijavi.

Ukoliko dođe do izmjene u podacima navedenim u prijavi birača, naročito promjene adrese stanovanja u inostranstvu, birač je dužan dostaviti izmjenu iste, a s ciljem pouzdane dostave glasačkog materijala.

Glasanje izvan BiH

Centralna izborna komisija BiH će za sve građane koji se izjasne za glasanje u **DKP BiH** omogućiti glasanje u DKP BiH, ukoliko budu ispunjeni uslovi propisani Izbornim zakonom BiH, a ukoliko ne, glasanje će se provesti na način predviđen za glasanje putem pošte.

Tekst Izbornog zakona BiH i ostale detaljne informacije vezane za izbore u BiH možete dobiti na adresi:

CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA BIH

71000 Sarajevo Bosna i Hercegovina
www.izbori.ba e-mail: prijavapp@izbori.ba
Tel/Fax: **++387 33 251 333; ++387 33 251 334**

VII ADRESAR INSTITUCIJA U BiH

A

Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine	tel: 033 233 498 fax: 033 268 312 kontakt@ads.gov.ba	Trg Bosne i Hercegovine 1 71000 Sarajevo
Agencija za identifikaciona dokumenta, evidenciju i razmjenu podataka BiH	tel: 033 561 550 fax: 033 561 554 helpdesk@cips.gov.ba	Trg Bosne i Hercegovine 1/V 71000 Sarajevo
Agencija za izdavanje garancija	tel: 033 252 340 fax: 033 252 352 iga@igabih.com	Fra Anđela Zvizdovića 1 71 000 Sarajevo Bosna i Hercegovina FBiH
Agencija za javne nabavke BiH	tel: 033 251 593 fax: 033 251 595 office@javnenabavke.ba kontakt@javnenabavke.ba	Radićeva 8/V 71 000 Sarajevo
Agencija za nadzor nad tržištem BiH	tel: 057 340 718 fax: 057 343 502 msa.info@annt.gov.ba	Karađorđeva 8 71 123 Istočno Sarajevo RS
Agencija za osiguranje depozita BiH	tel: 033 663 095 fax: 033 663 095 aod@bih.net.ba	Jadranska bb 71000 Sarajevo
Agencija za osiguranje depozita BiH	tel: 051 223 440 fax: 051 223 452 aod@bih.net.ba	Vase Pelagića 11a 51000 Banja Luka RS
Agencija za osiguranje u BiH	tel: 033 554 795 fax: 033 554 796 iinfo@azobih.gov.ba	Obala Kulina Bana 4/II 71 000 Sarajevo

Agencija za promociju stranih investicija	tel: 033 278 080 fax: 033 278 081 fipa@fipa.gov.ba mostar@fipa.gov.ba	Branilaca Sarajeva 21/III 71000 Sarajevo
Agencija za promociju stranih investicija	tel: 036 558 815 fax: 036 558 815 fipa@fipa.gov.ba mostar@fipa.gov.ba	Rade Bitange 30 88 000 Mostar
Agencija za promociju stranih investicija	tel: 051 226 180 fipa@fipa.gov.ba mostar@fipa.gov.ba	Djуре Danicica 1 (III) 78 000 Banja Luka
Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine	tel: 033 208 252 fax: 033 209 475 agenrzbh@agenrzbh.gov.ba	Đoke Mazalića 3 71000 Sarajevo
Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine	tel: 033 209 761 fax: 033 209 761 genderagencijabih1@bih.net.ba	Kulovića 4 71 000 Sarajevo
Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine	tel: 036 397 217 fax: 036 397 206 agencija@fsa.gov.ba	dr. Ante Starčevića b.b. 88000 Mostar
Agencija za statistiku BiH	tel: 033 220 626 fax: 033 220 622 bhas@bhas.ba	Zelenih beretki 26 71000 Sarajevo
Arhiv Bosne i Hercegovine	tel: 033 206 492 fax: 033 206 492 i info@arhivbih.gov.ba	Reisa Džemaludina Čauševića 6 71 000 Sarajevo
C		
Centar za uklanjanje mina u BiH	tel: 033 253 800 fax: 033 464 565 bhmac@bhmac.org	Tvornička 3 71 000 Sarajevo Bosna i Hercegovina FBiH

Centar za uklanjanje mina u BiH	tel: 051 313 113 fax: 051 312 848 bhmac@bhmac.org	Miše Stupara 26 78 000 Banja Luka RS
Centralna banka BiH	tel: 033 278 222 fax: 033 215 094	Maršala Tita 25 71000 Sarajevo
Centralna izborna komisija BiH	tel: 033 251 300 fax: 033 251 329 kontakt@izbori.ba info@izbori.ba	Mula Mustafe Bašeskije 71000 Sarajevo
D		
Direkcija za ekonomsko planiranje - DEP	tel: 033 218 552 fax: 033 214 326	Mustajbega Fadilpašića 71 000 Sarajevo
Direkcija za evropske integracije	tel: 033 703 153 fax: 033 296 473 press@dei.gov.ba	Trg BiH 1 71000 Sarajevo
Direkcije za civilno zrakoplovstvo BiH – BHDCA	tel: 033 251 350 fax: 033 251 351 bhdca@bhdca.gov.ba	Fehima ef. Čurčića 6 71000 Sarajevo
Dom za ljudska prava BiH	tel: 033 212 064 fax: 033 561 153 commission@hrc.ba	Musala 9 71000 Sarajevo
Dom za ljudska prava BiH	commission@hrc.ba	Simeuna Đaka 5 51000 Banja Luka RS
Državna agencija za istrage i zaštitu	tel: 033 702 411 fax: 033 702 480	Adema Buće 102 71000 Sarajevo
Državna komisija za označavanje BiH granice	tel: 033 221 027 fax: 033 201 170	Musala 9 71000 Sarajevo

Državna regulatorna komisija za električnu energiju	tel: 035 302 060 fax: 035 302 077 info@derk.ba	Miška Jovanovića 4 75000 Tuzla
--	--	-----------------------------------

F

Fond za povratak Bosne i Hercegovine	tel: 033 219 626 fax: 033 552 631 info@fondzapov.gov.ba	Koste Hermana 11 71 000 Sarajevo
---	---	-------------------------------------

G

Generalni sekretarijat Vijeća ministara BiH	tel: 033 664 716 fax: 033 211 658 mbagaric@smartnet.ba	Trg BiH 1 71 000 Sarajevo
--	--	------------------------------

Granična policija BiH	tel: 033 755 300 fax: 033 755 305	Reufa Muhića 2a 71 000 Sarajevo
------------------------------	--------------------------------------	------------------------------------

I

Institucija ombudsmana za zaštitu potrošača u BiH	tel: 036 311 210 fax: 036 311 212 ombud.consum@tel.net.ba	Kralja Petra Krešimira IV 8/A 88000 Mostar
--	---	---

Institut za akreditiranje BiH	tel: 033 721 310 fax: 033 721 311 slale@bata.gov.ba	Hamdije Čemerlića 2 71000 Sarajevo
--------------------------------------	---	---------------------------------------

Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine	tel: 036 334 381 fax: 036 318 420 info@ipr.gov.ba mostar@ipr.gov.ba sarajevo@ipr.gov.ba	Kralja Petra Krešimira IV/8a 88000 Mostar
---	---	--

Institut za mjeriteljstvo Bosne i Hercegovine	tel: 033 668 716 fax: 033 714 711 nfo@met.gov.ba	Dolina 6 71 000 Sarajevo
--	--	-----------------------------

Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine	tel: 057 310 560 fax: 057 310 575 stand@bas.gov.ba	Vojvode Radomira Putnika 34 71123 I. Sarajevo
--	--	--

K

Komisija za deminiranje BiH	tel: 033 219 923 fax: 033 464 565	Trg B i H 1 71000 Sarajevo
Komisija za koncesije BiH	tel: 051 462 510 fax: 051 462 509	Jug Bogdana bb 78000 Banja Luka RS
Komisija za provođenje carinske politike	tel: 033 664 103 fax: 033 444 052	Musala 9 71000 Sarajevo
Komisija/Povjerenstvo za očuvanje nacionalnih spomenika BiH	tel: 033 276 760 fax: 033 276 768 aneks8ko@bih.net.ba	Obala Kulina bana 1/6 71000 Sarajevo
Konkurencijsko vijeće BiH	tel: 033 251 406 fax: 033 251 408 kontakt@bihkonk.gov.ba	Radićeva 8 71 000 Sarajevo
Ministarstvo civilnih poslova BiH	tel: 033 221 073 fax: 033 212 927	Trg BiH 1 71000 Sarajevo
Ministarstvo finansija i trezora BiH	tel: 033 205 345 fax: 033 202 930 trezorbih@trezorbih.gov.ba	Trg BiH 1 71000 Sarajevo
Ministarstvo komunikacija i transporta BiH	tel: 033 284 750 fax: 033 284 751	Trg BiH 1 71000 Sarajevo
Ministarstvo odbrane BiH	tel: 033 286 500 fax: 033 206 094	Bistrik 5 71000 Sarajevo
Ministarstvo pravde BiH	tel: 033 223 501 fax: 033 223 504 kontakt@mpr.gov.ba	Trg BiH 1 71000 Sarajevo

Ministarstvo sigurnosti BiH	tel: 033 213 623 fax: 033 213 628	Trg BiH 1 71000 Sarajevo
Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH	tel: 033 220 093 fax: 033 445 911	Musala 9 71000 Sarajevo
Ministarstvo vanjskih poslova BiH	tel: 033 281 100 fax: 033 472 188 Info@mvp.gov.ba	Musala 2 71000 Sarajevo
Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH	tel: 033 445 122 fax: 033 206 140 ljudprav@mhr.gov.ba iiseljen@mhr.gov.ba	Trg BiH 1 71000 Sarajevo

O

Odbor državne službe za žalbe	tel: 033 284 711	Trg BiH 1 71000 Sarajevo
Ombudsmen za ljudska prava BiH	tel: 051 303 992 info@ohro.ba ombudsman@bl.ohro.ba	Jovana Dučića 41 51000 Banjaluka RS
Ombudsmen za ljudska prava BiH	tel: 033 666 005 fax: 033 666 004 info@ohro.ba ombudsman@bl.ohro.ba	Maršala Tita 7 71000 Sarajevo

P

Parlamentarna skupština BiH	tel: 033 284 401 fax: 033 233 480 branka.todorovic@parlament.ba	Trg BiH 1 71000 Sarajevo
Pravobranilaštvo BiH	tel: 033 223 641 fax: 033 223 641 kontakt@pbr.gov.ba	Obala Kulina bana 1 71000 Sarajevo

R

Regulatorna agencija za komunikacije BiH	tel: 051 222 410 fax: 051 222 411 info@rak.ba	Nikole Tesle 13 78000 Banjaluka
Regulatorna agencija za komunikacije BiH	tel: 033 250 600 fax: 033 713 080 info@rak.ba	Mehmeda Spahe 1 71000 Sarajevo
Regulatorna agencija za komunikacije BiH	tel: 036 333 670 fax: 036 333 671 info@rak.ba	Biskupa Čule bb/II 88000 Mostar

S

Sekretarijat Predsjedništva BiH	tel: 033 473 036 fax: 033 555 620 pbihinfo@bih.net.ba	Musala 9 71000 Sarajevo
Služba za poslove sa strancima	tel: 033 563 604 fax: 033 563 604 stranci@sps.gov.ba info@sps.gov.ba	Obala Kulina Bana 4 71 000 Sarajevo
Služba za zajedničke poslove institucija BiH	tel: 033 284 520 fax: 033 217 966	Trg BiH 1 71000 Sarajevo
Sud BiH	tel: 033 707 100 fax: 033 707 320 szpbih@smartnet.ba	Kraljice Jelene 88 71000 Sarajevo

T

Transparency International BiH	tel: 033 220 049 fax: 033 220 049 info@ti-bih.org	Mis Irbina 18 71000 Sarajevo
Transparency International BiH	tel: 051 216 369 fax: 051 216 369 info@ti-bih.org	Gajeva 2 78000 Banja Luka RS

Tužilaštvo BiH

tel: 033 707 400
fax: 033 707 463
info@tuzilastvobih.gov.ba

Kraljice Jelene 88
71000 Sarajevo

U

Uprava za indirektno oporezivanje BiH	tel: 051 335 100 fax: 051 335 101 info@uino.gov.ba	Bana Lazarevića bb 78 000 Banja Luka RS
Ured koordinatora za reformu javne uprave	tel: 033 551 295 fax: 033 551 295	Bjelave 85 71 000 Sarajevo
Ured za razmatranje žalbi BiH	tel: 033 207 682 fax: 033 207 756 urz@bih.net.ba	Maršala Tita 11a 71 000 Sarajevo
Ured za reviziju institucija BiH	tel: 033 703 573 fax: 033 703 565 saibih@bih.net.ba	Hamdije Čemerlića 2/XIII 71000 Sarajevo
Ured za veterinarstvo BiH	tel: 033 258 840 fax: 033 265 620	Radićeva 8/II 71000 Sarajevo
Ured za zakonodavstvo BiH	fax: 033 220 944	Trg BiH 1 71 000 Sarajevo
Ustavni sud BiH	tel: 033 251 226 fax: 033 561 134 info@ustavnisud.ba	Reisa Džemaludina Čauševića 6/III 71000 Sarajevo
VANJSKOTRGOVINSKA / SPOLJNOTRGOVINSKA KOMORA BOSNE I HERCEGOVINE	tel: 033 663 370 fax: 033 214 292 educen@komorabih.ba	Branislava Đurđeva 10 71 000 Sarajevo

Vijeće Ministara BiH

Tel: 033 663 519
fax: 033 211 464
ww.vijeceministara.gov.ba

Trg BiH 1
71000 Sarajevo

**Visoko sudsko i tužilačko
vijeće BiH**

tel: 033 707 500
fax: 033 707 550
hjpcinfo@hjpc.ba
ijcinfo@hjpc.ba
disciplinaryprosecutor@hjpc.ba
press@hjpc.ba

Kraljice Jelene 88
71000 Sarajevo

Ažurne kontakt adrese svih institucija u BiH - državnih i entitetskih, možete
pronaći na www.adresar.ads.gov.ba